

WSO

**Wewnątrzszkolny system oceniania jest opracowany
w oparciu o Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 16.08.2017r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu
oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych.**

SYSTEM OCENIANIA

W KLASACH 1 - 3 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

1. W klasach I - III szkoły podstawowej śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, a także śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna zachowania są ocenami opisowymi. Natomiast śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna z religii wyrażona jest w stopniach od 1 do 6.
2. W edukacji wczesnoszkolnej stosuje się ocenianie wspomagające, które ma charakter ciągły i odbywa się na bieżąco w klasie, podczas wielokierunkowej działalności ucznia.
3. Dla klas I - III w ocenianiu bieżącym przyjmuje się sześciostopniową skalę ocen:
  - wspaniale - 6 otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności w stopniu wykraczającym poza wymagania programowe,
  - bardzo dobrze - 5 otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności na poziomie bardzo wysokim oraz wykazuje aktywną postawę na lekcji,
  - dobrze - 4 otrzymuje uczeń, który wiadomości i umiejętności opanował na poziomie dobrym, ale wymagają one utrwalenia,
  - postaraj się - 3 otrzymuje uczeń, który opanował podstawowe wiadomości i umiejętności na poziomie średnim, a nabyta wiedza i umiejętności ucznia wymagają powtórzenia i utrwalenia,
  - pracuj więcej - 2 otrzymuje uczeń, który ma poważne braki w wiedzy, a jego wiadomości i umiejętności wymagają ponownego opanowania i utrwalenia,
  - słabo - 1 otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum wiadomości i umiejętności objętych podstawą programową, co utrudnia mu dalsze zdobywanie wiedzy.
4. Śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych ustalają nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne, a śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania – wychowawca oddziału po zasięgnięciu opinii nauczycieli, uczniów danego oddziału oraz ocenianego ucznia.
5. Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego śródroczną i roczną ocenę klasyfikacyjną z zajęć edukacyjnych ustala nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne, po zasięgnięciu opinii nauczyciela współorganizującego kształcenie integracyjne.

6. Na miesiąc przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne oraz wychowawca oddziału informują ucznia i jego rodziców o przewidywanej dla niego rocznej ocenie opisowej z zajęć edukacyjnych i zachowania.
7. Na zebraniu z wychowawcą klasy każdy rodzic otrzymuje do wglądu przewidywaną dla jego dziecka roczną ocenę opisową z zajęć edukacyjnych i zachowania.
8. Podpisany przez rodzica dokument jest przechowywany w teczce wychowawcy klasy do dnia zakończenia bieżącego roku szkolnego.
9. Uczeń klasy I – III szkoły podstawowej otrzymuje w każdym roku szkolnym promocję do klasy programowo wyższej.
10. W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych poziomem rozwoju i osiągnięć ucznia w danym roku szkolnym lub stanem zdrowia ucznia, Rada Pedagogiczna może postanowić o powtarzaniu klasy przez ucznia klasy I-III szkoły podstawowej, na wniosek wychowawcy oddziału po zasięgnięciu opinii rodziców ucznia lub na wniosek rodziców ucznia po zasięgnięciu opinii wychowawcy oddziału.
11. Na wniosek rodziców ucznia i po uzyskaniu zgody wychowawcy oddziału albo na wniosek wychowawcy oddziału i po uzyskaniu zgody rodziców ucznia Rada Pedagogiczna może postanowić o promowaniu ucznia klasy I i II szkoły podstawowej do klasy programowo wyższej również w ciągu roku szkolnego, jeżeli poziom rozwoju i osiągnięć ucznia rokuje opanowanie w jednym roku szkolnym treści nauczania przewidzianych w programie nauczania dwóch klas.

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA WYMAGAŃ

KLASA 1	EDUKACJA POLONISTYCZNA
CZYTANIE	
6	Uczeń czyta biegle, wyraziście, płynnie zdaniami, świadomie stosuje właściwe tempo, intonacje, przestrzega interpunkcji, rozumie czytany tekst
5	Czyta poprawnie i płynnie wyrazami, bez pomyłki, rozumie czytany tekst, uwzględnia znaki przestankowe
4	Czyta poprawnie całymi wyrazami całościowo krótkie wyrazy , dłuższe sylabami, ale wolno, rozumie czytany tekst, przestrzega znaki interpunkcyjne
3	Czyta sylabami lub głoskując, bardzo wolno, nie zawsze rozumie czytany tekst
2	Czyta głoskując bez syntezy, często opuszcza litery, nie wyraża nastroju czytanego tekstu, nie rozumie czytanego tekstu, korzysta z pytań pomocniczych
1	Popelnia liczne błędy przy czytaniu, głoskuje bez syntezy, opuszcza, przestawia, dodaje i zniekształca głoski, sylaby, wyrazy, nie rozróżnia liter, braki uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy
PISANIE	
6	Pisze samodzielnie zachowując właściwy kształt, pochYLENIE, proporcje i łączenie liter, samodzielnie układa i pisze zdania – podpisy do ilustracji, zdania na określony temat, zachowując poprawność ortograficzną, bezbłędnie pisze z pamięci i ze słuchu

5	Pisze kształtne i proporcjonalne litery, prawidłowo łączy elementy liter i litery w wyrazach, utrzymuje pismo w liniaturze, przepisuje poprawnie, przestrzega poprawności ortograficznej
4	Pisze kształtne, proporcjonalnie, ale wolno, przepisuje teksty popełniając nieliczne błędy
3	Pisze nie zawsze kształtne, proporcjonalnie, ale opuszcza litery, pisze wolno, nie zawsze zwraca uwagę na poprawność ortograficzną, przy przepisywaniu tekstu popełnia błędy
2	Pisze litery zniekształcone, nie prawidłowo łączy litery, opuszcza je, pisze bardzo wolno, przepisując tekst popełnia liczne błędy
1	Uczeń nie opanował umiejętności pisania, pisze niekształtnie, nieprawidłowo łączy litery, opuszcza je, pisze bardzo wolno, myli litery o podobnym kształcie, nie mieści się w liniaturze
MÓWIENIE	
6	Uczeń samodzielnie wypowiada się, swoje myśli formułuje w formie kilkuzdaniowej, ciekawej wypowiedzi, wyraża własne zdanie, mówi chętnie i jest bardzo aktywny na lekcji, posiada duży zasób słownictwa
5	Uczeń logicznie wypowiada swoje myśli całymi zdaniami, jest aktywny na lekcji, chętnie wypowiada się na znane i bliskie mu tematy
4	Uczeń odpowiada na zadane pytania, potrafi wypowiedzieć się na znane, bliskie tematy, zamyka myśli w obrębie zdania
3	Uczeń odpowiada na zadane pytanie pojedynczym wyrazem, słabo koncentruje się na lekcji, jest mało aktywny
2	Uczeń przeważnie nie odpowiada na zadane pytanie, nie potrafi formułować odpowiedzi, bardzo słabo koncentruje się na lekcji, jest bardzo mało aktywny
1	Uczeń nie odpowiada na zadane pytanie, nie potrafi formułować odpowiedzi, nie koncentruje się na lekcji, na lekcjach jest bierny, posiada bardzo ubogi zasób słownictwa
EDUKACJA MATEMATYCZNA	
6	Biegłe i sprawnie liczy w pamięci, szybko rozwiązuje i przekształca zadania logiczne o różnym stopniu trudności, bardzo dobrze rozumie istotę poznanych działań arytmetycznych, określa położenie przedmiotu, rozumie stosunki przestrzenne, prawidłowo porządkuje i klasyfikuje przedmioty
5	Biegłe liczy w pamięci, ma ukształtowane pojęcie liczby naturalnej i jej zapis cyfrowy, szybko rozwiązuje zadania logiczne, umie, rozumie stosunki przestrzenne, prawidłowo porządkuje i klasyfikuje przedmioty, stosuje formułę dodawania, odejmowania, w każdym przypadku, wykonuje zadane obliczenia, potrafi porównywać liczby
4	Liczy w pamięci, posiada ukształtowane pojęcie liczby, bardzo dobrze wykonuje działania w oparciu o konkrety, rozwiązuje proste zadania tekstowe, rozumie istotę poznanych działań
3	Rozumie istotę liczby naturalnej, poznane działania arytmetyczne wykonuje w oparciu o konkrety, wolno liczy w pamięci, wolno rozwiązuje zadania tekstowe
2	Rozumie pojęcie liczby naturalnej i jej zapis za pomocą cyfr, dodaje i odejmuje w zakresie 10 na konkretach, rozwiązuje proste zadania tekstowe z

	<p>pomocą nauczyciela, myli znaki <, >, +, =, - często popełnia błędy w liczeniu</p>
1	<p>Popołnia liczne błędy w liczeniu nawet na materiale konkretnym, nie potrafi rozwiązywać prostych zadań nawet z pomocą nauczyciela, nie rozumie i nie stosuje znaków <, >, +, =, -, nie ma ukształtowanego pojęcia liczny naturalnej i jej zapisu cyfrowego</p>
EDUKACJA SPOŁECZNO - PRZYRODNICZA	
6	<p>Przejawia bardzo duże zainteresowanie otaczającym środowiskiem i ma o nim bardzo duże wiadomości, prowadzi obserwacje przyrodnicze, obszernie i analitycznie wypowiada się na temat zmian zachodzących w przyrodzie i środowisku społecznym</p>
5	<p>Obszernie wypowiada się na temat zmian zachodzących w przyrodzie, potrafi prowadzić proste obserwacje przyrodnicze i wyciągnąć z nich wnioski, posiada bogaty zasób wiadomości, o otaczającym świecie i chętnie zdobywa nowe, postępuje zgodnie z przyjętymi społecznymi normami</p>
4	<p>Dobrze orientuje się w podstawowych dziedzinach życia wokół niego, potrafi pod kierunkiem nauczyciela prowadzić obserwacje przyrodnicze, rozpoznaje rośliny i zwierzęta w najbliższym otoczeniu, posiada ogólną wiedzę o otaczającym go środowisku, zna przyjęte normy społeczne</p>
3	<p>Orientuje się tylko w podstawowych dziedzinach życia, nie zawsze potrafi dokonywać prostych obserwacji przyrodniczych i wyciągać z nich wnioski, potrafi dostrzec istotne zmiany w przyrodzie w zależności od pory roku, zna przyjęte normy społeczne, ale nie zawsze potrafi zastosować je w praktyce</p>
2	<p>Z pomocą dostrzega istotne zmiany w otaczającym go środowisku, nie zawsze rozumie potrzebę dbania o przyrodę oraz stosowania przyjętych norm społecznych, posiada mały zasób wiadomości o otaczającym świecie i niezbyt chętnie zdobywa nowe</p>
1	<p>Nie potrafi samodzielnie zaobserwować zmian zachodzących wokół niego, posiada bardzo ubogi zasób wiadomości o otaczającym świecie i niechętnie zdobywa nowe, posiada wycinkową wiedzę o otaczającym świecie i w praktyce stosuje ją sporadycznie</p>
EDUKACJA MUZYCZNO-RUCHOWA	
6	<p>Bardzo chętnie śpiewa, tańczy i improwizuje przy muzyce, reprezentuje szkołę w konkursach muzycznych i tanecznych, jest sprawny fizycznie i reprezentuje szkołę w zawodach sportowych, w zabawach i ćwiczeniach wykorzystuje różne formy ruchu</p>
5	<p>Aktywnie uczestniczy w zabawach, grach ruchowych, muzycznych, chętnie podejmuje działalność z bardzo dobrymi wynikami, wykazuje inicjatywę w wykonywaniu ćwiczeń fizycznych</p>
4	<p>Poprawnie odtwarza melodię i teksty piosenek, bierze udział w ćwiczeniach, zabawach ruchowych, jest sprawny, radzi sobie w każdych sytuacjach</p>
3	<p>Śpiewa poznane piosenki, nieznacznie zniekształca melodię, niezbyt chętnie uczestniczy w zajęciach ruchowych i grach zespołowych</p>
2	<p>Śpiewa kilka piosenek z repertuaru klasy pierwszej, podejmuje działalność, ale nie zawsze daje oczekiwane rezultaty, szybko się zniechęca, efekty jego pracy są mierne, wykazuje bardzo słabe zainteresowanie formami aktywności rekreacyjno-sportowej</p>

1	Szybko się zniechęca, brak efektów jego pracy, nie potrafi zaśpiewać żadnej piosenki, nie wykazuje żadnego zainteresowania formami aktywności rekreacyjno-sportowej, nie respektuje zasad bezpieczeństwa i organizacji wszelkich zajęć ruchowych, nie uczestniczy w zabawach rytmiczno-tanecznych
EDUKACJA PLASTYCZNA Z ELEMENTAMI TECHNIKI	
6	Twórczo rozwiązuje zadania plastyczno-techniczne, poszukuje oryginalnych rozwiązań, jego prace są nagradzane na konkursach plastyczno-technicznych
5	Chętnie podejmuje działalność z bardzo dobrymi wynikami, stosuje różne i ciekawe techniki plastyczne w swoich pracach, doskonale wyczuwa zasady kompozycji rysunku, prawidłowo planuje i organizuje pracę, przestrzega zasad BHP
4	Prawidłowo planuje i organizuje pracę, stosuje różne techniki w swoich pracach, wyczuwa zasady kompozycji rysunku, ma dobrze rozwiniętą sprawność manualną, prace wykonuje starannie, przestrzega zasad BHP
3	Chętnie podejmuje działalność, ale nie zawsze daje to oczekiwane efekty, myli się przy wyodrębnianiu i nazywaniu kształtu, wielkości, położeniu barw i form przedmiotów, nie zawsze wyczuwa zasady kompozycji rysunku, nie zawsze przestrzega zasad BHP
2	Za pomocą prostych środków ekspozycji plastycznej przedstawia sceny zaobserwowane w życiu, wykonuje proste formy dekoracyjne z pomocą nauczyciela, często i szybko się zniechęca, efekty jego pracy są mierne ma trudności w posługiwaniu się prostymi narzędziami, prace wykonuje niestarannie, często nie przestrzega zasad BHP
1	Pracuje niechętnie i niestarannie, nie potrafi wyodrębnić i nazwać kształtu, wielkości, proporcji, położenia, mimo zachęty nie chce pracować na lekcji, nie respektuje zasad BHP

.ZAJĘCIA KOMPUTEROWE/ EDUKACJA INFORMATYCZNA

6	Umiejętność posługiwania się komputerem wykracza poza podstawę programową kl. I
5	Posługuje się samodzielnie komputerem, stosuje się do ograniczeń dotyczących korzystania z komputera.
4	Posługuje się komputerem w podstawowym zakresie, wie jak korzystać z komputera, żeby nie narażać własnego zdrowia.
3	Posługuje się komputerem w podstawowym zakresie tylko z pomocą nauczyciela .
2	Korzysta tylko z prostych programów, wymaga stałej kontroli i pomocy.
1	Nie potrafi uruchomić komputera i posługiwać się nim w podstawowym zakresie

KLASA 2	EDUKACJA POLONISTYCZNA
CZYTANIE	
6	Uczeń czyta biegle, wyraziście, z ekspresją, z odpowiednią intonacją i modulacją głosu, w pełni rozumie czytany tekst, świadomie stosuje właściwe tempo.
5	Czyta poprawnie, płynnie wyrazami bez powtórzeń, przestrzega interpunkcji, rozumie czytany tekst.
4	Czyta poprawnie całymi wyrazami, zdaniami, tempo czytania jest wolniejsze, rozumie czytany tekst, przestrzega znaków interpunkcyjnych
3	Czyta sylabami lub głoskując, wolno, nie zawsze rozumie czytany tekst, nie przestrzega zasad interpunkcji, myli literki, przekręca wyrazy
2	Czyta głoskując bez syntezy, opuszcza litery, nie przestrzega znaków interpunkcji, nie potrafi wyrazić nastroju czytanego tekstu, korzysta z pytań pomocniczych
1	Popełnia liczne błędy przy czytaniu, głoskuje bez syntezy, opuszcza, dodaje, przestawia i zniekształca głoski, sylaby, wyrazy, myli litery, przekształca wyrazy.
PISANIE	
6	Poprawnie rozmieszcza tekst na stronie z zachowaniem właściwego kształtu, proporcji, pochylenia i łączenia liter, redaguje samodzielnie życzenia, ogłoszenia, krótkie opowiadania i pisze wielozdaniowe wypowiedzi na różne tematy, wskazuje w tekście poznane części mowy
5	Pisze kształtnie, poprawnie z zachowaniem właściwych proporcji liter, utrzymuje pismo w liniaturze, teksty przepisuje poprawnie, przestrzega zasad ortograficznych, po uprzednim przygotowaniu redaguje życzenia, ogłoszenia, krótkie opowiadania i pisze wielozdaniowe wypowiedzi na różne tematy, wskazuje w tekście poznane części mowy
4	Pisze kształtnie, poprawnie, proporcjonalnie, ale wolnym tempem, przy przepisywaniu popełnia błędy, zna i stosuje zasady ortograficzne w pisaniu z komentowaniem, ukierunkowany wskazuje w zdaniach poznane części mowy.
3	Pisze kształtnie, proporcjonalnie, ale opuszcza litery, myli je, przekręca wyrazy, pisze wolno, nie zawsze dokończy, popełnia błędy przy

	przepisywaniu, pisaniu ze słuchu i z pamięci, z pomocą nauczyciela układa i pisze kilka prostych zdań na określony temat, zna lecz nie zawsze stosuje niektóre zasady ortograficzne, ukierunkowany wskazuje z pomocą nauczyciela nazwy osób, zwierząt, roślin, rzeczy, czynności.
2	Pisze niekształtnie, nie zachowuje o odpowiedniej proporcji liter, pisze bardzo wolno, myli poznane litery, przepisując tekst gubi i myli litery. Popelnia wiele błędów w pisaniu z pamięci i ze słuchu, ma bardzo duże trudności w samodzielnym układaniu zdań
1	Nie opanował umiejętności pisania, pisze niekształtnie, myli litery, nieprawidłowo je łączy, nie trzyma się liniatury, pisze bardzo wolno, niestarannie, nie potrafi ułożyć zdań i ich zapisać na określony temat, przepisuje z wieloma błędami, nie pisze z pamięci i ze słuchu.
MÓWIENIE	
6	Uczeń posiada bogaty zasób słownictwa, układa ciekawe wielozdaniowe wypowiedzi ustne na różne tematy w formie opowiadania, dialogu, opisu czy sprawozdania, zna i stosuje odpowiednio poznane części mowy, mówi chętnie i sprawnie wypowiada myśli, jest bardzo aktywny, pięknie recytuje wiersze.
5	Uczeń sprawnie i logicznie wypowiada swoje myśli stosownie do sytuacji, wypowiada się chętnie całymi zdaniami, potrafi ciekawie opowiadać, zdawać sprawozdania z danego wydarzenia, układać opis, dialog, pięknie recytuje, zna i stosuje poznane części mowy.
4	Uczeń wypowiada się w formie kilku zdaniowej wypowiedzi na temat zaistniałych sytuacji, przeczytanych lektur czy czytanek, pod kierunkiem nauczyciela tworzy dłuższe wypowiedzi na określony temat, krótko i syntetycznie przedstawia wydarzenia, odpowiada na zadane pytania, pod kierunkiem nauczyciela tworzy opisy, dialogi, opowiadania
3	Uczeń wypowiada się krótkimi, prostymi zdaniami, na pytania odpowiada zdawkowo, niechętnie, wyrazami, jest mało aktywny, musi być zachęcany do udzielenia odpowiedzi, jest mało skoncentrowany, nie dostrzega różnic między wypowiedziami np.: opis, dialog, opowiadanie, itp.
2	Uczeń bardzo mało aktywny, ma trudności z ułożeniem prostego zdania, na pytania odpowiada wyrazami, na lekcjach bywa mało skoncentrowany.
1	Uczeń nie odpowiada na zadane pytania, ma trudności z formułowaniem własnych myśli, nie potrafi opowiadać, opisywać rzeczy czy sytuacji, jest bardzo mało aktywny i mało skoncentrowany, posiada bardzo ubogi zasób słownictwa.
EDUKACJA MATEMATYCZNA	
6	Biegłe dodaje, odejmuje w zakresie 100, mnoży i dzieli w zakresie 50 , stosując poznane własności działań, rozwiązuje, układa, przekształca zadania o różnym stopniu trudności, zna i stosuje tabliczkę mnożenia, jest aktywny,

	świetnie rozpoznaje i zna własności figur geometrycznych, posługuje się jednostkami miary, wagi oraz czasu.
5	Sprawnie dodaje, odejmuje w zakresie 100, stosując poznane właściwości działań, biegle mnoży i dzieli w zakresie 50, samodzielnie rozwiązuje i układa zadania tekstowe o różnym stopniu trudności, zna własności figur geometrycznych, jest aktywny na zajęciach.
4	Poprawnie <u>przelicza</u> w zakresie do 100, zna własności działań i stosuje je, daje sobie radę z obliczeniami w zakresie 100, biegle mnoży i dzieli w zakresie 30, radzi sobie z mnożeniem i dzieleniem w zakresie 50, rozwiązuje nietrudne zadania tekstowe dwudziałaniowe, rozpoznaje figury geometryczne
3	Biegle dodaje i odejmuje w zakresie 20, mnoży i dzieli w zakresie 30, zna ale nie zawsze stosuje poznane własności działań, rozwiązuje proste zadania jednodziałaniowe, radzi sobie z dodawaniem, odejmowaniem, mnożeniem i dzieleniem w zakresie 100 pod kierunkiem nauczyciela, zna figury geometryczne i wskazuje je w otoczeniu.
2	Pisze i odczytuje liczby w zakresie 100, pod kierunkiem nauczyciela dodaje i odejmuje w zakresie 100, sprawnie dodaje i odejmuje w zakresie 20, radzi sobie z mnożeniem w zakresie 30 korzystając z liczmanów, rozwiązuje łatwe zadania tekstowe jednodziałaniowe, wskazuje figury geometryczne w otoczeniu, jest mało aktywny na zajęciach, popełnia liczne błędy w liczeniu.
1	Uczeń ma problemy z zapisem i odczytaniem liczb w zakresie 100, nie rozumie istoty mnożenia i dzielenia, nie radzi sobie z dodawaniem i odejmowaniem nawet w zakresie 20, nie rozwiązuje najprostszych zadań tekstowych nawet przy pomocy nauczyciela, nie zna i nie rozpoznaje figur geometrycznych
EDUKACJA SPOŁECZNO - PRZYRODNICZA	
6	Uczeń interesuje się światem przyrody i otaczającym środowiskiem społecznym, chętnie je poznaje, obserwuje, stawia śmiało hipotezy i wyciąga prawidłowe wnioski, ma bogaty zasób wiadomości i umiejętności, jest bardzo aktywny i chętny do wzbogacania swej wiedzy i umiejętności.
5	Posiada dużo wiadomości o otaczającym środowisku społecznym i przyrodniczym, wykazuje zainteresowania poznawaniem przyrody, prowadzi obserwacje i eksperymenty, twórczo wykorzystuje zdobyte wiadomości, jest aktywny i chętny do wzbogacania wiedzy.
4	Interesuje się światem przyrody i środowiskiem społecznym, chętnie je poznaje, prowadzi proste obserwacje, doświadczenia i próbuje je analizować, opisuje zmiany w przyrodzie w zależności od pory roku i ekosystemu, jest aktywny w miarę swoich zainteresowań i możliwości
3	Posiada podstawowe wiadomości o otaczającym środowisku społecznym, obserwuje przyrodę i dostrzega istotne zmiany w zależności od pory roku, nie

	wykazuje większego zainteresowania wykorzystaniem poznanych wiadomości.
2	Wie, w jaki sposób można poznawać najbliższe środowisko społeczno-przyrodnicze, dostrzega najistotniejsze zmiany w otaczającym środowisku, jest mało aktywny na lekcjach.
1	Nie interesuje się otaczającym środowiskiem, nie potrafi samodzielnie zaobserwować zmian zachodzących wokół niego, posiada ubogi zasób wiadomości i niechętnie zdobywa nowe, nie jest aktywny na lekcjach.
EDUKACJA MUZYCZNO-RUCHOWA	
6	Twórczo stosuje w praktyce zdobyte wiadomości i umiejętności, chętnie śpiewa różne piosenki nie tylko poznane na zajęciach, twórczo bawi się przy muzyce, tworzy własne melodie i gra je na różnych instrumentach. Jest bardzo sprawny fizycznie, organizuje gry i zabawy zespołowe, chętnie ćwiczy, opanował wszystkie formy ruchu, reprezentuje klasę i szkołę na zawodach sportowych, samodzielnie doskonali umiejętności ruchowe.
5	Chętnie śpiewa, tańczy, improwizuje, bawi się przy muzyce, tworzy własne melodie, zna poznane piosenki, sprawnie wykonuje różne ćwiczenia gimnastyczne, organizuje gry i zabawy ruchowe, uczy się chętnie nowych gier i zabaw, doskonali swoje umiejętności ruchowe
4	Śpiewa poznane piosenki, tworzy własne akompaniamenty rytmiczne, chętnie bawi się przy muzyce, poprawnie odtwarza melodie i teksty piosenek, sprawnie i chętnie wykonuje ćwiczenia gimnastyczne, uczestniczy w grach i zabawach zespołowych.
3	Śpiewa kilka piosenek z repertuaru klasy drugiej, próbuje grać na instrumentach, uczestniczy w grach i zabawach ruchowych, stara się dokładnie wykonywać ćwiczenia gimnastyczne, jest sprawny ruchowo lecz mało aktywny.
2	Śpiewa kilka piosenek, pod kierunkiem nauczyciela próbuje tworzyć akompaniament perkusyjny do melodii, myli słowa piosenki i melodię, uczestniczy w grach i zabawach ruchowych, wykonuje ćwiczenia zgodnie z pokazem, próbuje doskonalić umiejętności ruchowe lecz szybko się zniechęca i nie ma oczekiwanych rezultatów
1	Nie potrafi zaśpiewać żadnej piosenki, nie wykazuje zainteresowania przedmiotem, jest mało sprawny, niechętnie bierze udział w grach i zabawach ruchowych, nie interesuje się formami aktywności rekreacyjno – ruchowej.
EDUKACJA PLASTYCZNA Z ELEMENTAMI TECHNIKI	
6	Twórczo stosuje w praktyce zdobyte umiejętności i wiadomości.
5	Eksperymentuje twórczo z kolorem, farbami i kredkami, wykorzystuje różne

	techniki w swoich pracach, chętnie podejmuje działalność plastyczną z odpowiednim rezultatem, doskonale wyczuwa zasady kompozycji rysunki, prawidłowo planuje i organizuje pracę, przestrzega zasad BHP
4	W swoich pracach plastycznych wykorzystuje różne środki ekspresji, ciekawie rozwiązuje problemy plastyczno – techniczne, prawidłowo planuje i organizuje pracę, przestrzega zasad BHP, sprawność manualna dobrze rozwinięta, prace wykonuje sprawnie i estetycznie.
3	Dosyć chętnie podejmuje działania plastyczne lecz nie zawsze daje to oczekiwane rezultaty, szybko się zniechęca, w pracach wykorzystuje tylko jedną, ulubioną technikę, prace są mało staranne, mało estetyczne, nie przestrzega zasad proporcji.
2	Zadania plastyczno – techniczne wykonuje posługując się prostymi środkami wyrazu, przedstawia sceny zaobserwowane w życiu, wykonuje proste formy dekoracyjne przy pomocy nauczyciela, prace są mało staranne i niedokładne, jest mało aktywny.
1	Uczeń pracuje bardzo niechętnie, niestarannie, często nie kończy pracy, prace są mało staranne, mało kolorowe, uczeń bardzo mało aktywny.

ZAJĘCIA KOMPUTEROWE/EDUKACJA INFORMATYCZNA

6	Potrafi bezpiecznie korzystać ze stron internetowych przeznaczonych dla dzieci. Biegłe posługuje się wszystkimi poznanymi w klasie II programami.
5	Bezbłędnie wpisuje wyrazy, zdania, cyfry i inne znaki. Wykonuje rysunki z wykorzystaniem gotowych elementów w prostym programie graficznym, posługuje się wybranymi grammi edukacyjnymi. Zna zagrożenia zdrowotne związane z pracą przy komputerze.
4	Sprawnie posługuje się myszą i klawiaturą, wpisuje litery, cyfry i inne znaki. Posługuje się wybranymi programami oraz tworzy rysunki pod kierunkiem nauczyciela.
3	Posługuje się myszą i klawiaturą, wpisuje litery, cyfry, znaki z pomocą nauczyciela. Posługuje się tylko prostymi programami.
2	Wymaga stałej kontroli i pomocy podczas pracy z komputerem.
1	Nie opanował umiejętności obsługi komputera w podstawowym zakresie.

KLASA 3	EDUKACJA POLONISTYCZNA
CZYTANIE	
6	Uczeń czyta biegle, wyraziście, płynnie, świadomie stosuje właściwe tempo, intonację, przestrzega interpunkcji, rozumie czytany tekst.
5	Uczeń czyta płynnie i w dobrym tempie, przestrzega interpunkcji, rozumie treść czytanego tekstu
4	Uczeń czyta teksty płynnie, a opracowane i łatwe – biegle i wyraziście. Rozumie treść czytanego tekstu.
3	Uczeń czyta poprawnie wyuczone teksty, ale wolno. Czyta cicho ze zrozumieniem po przygotowaniu. Nie zawsze przestrzega interpunkcji. Rozumie czytane zdania.
2	Uczeń czyta bardzo słabo: całościowo krótkie wyrazy, resztę sylabizuje. Często przekręca wyrazy lub zmienia końcówki, nie zwraca uwagi na interpunkcje. Nie odróżnia dialogu od reszty tekstu.
1	Uczeń głośkuje bardzo wolno, nie rozumie czytanego tekstu, często nie kończy czytanego cicho tekstu, szybko się zniechęca.
PISANIE	
6	Uczeń pisze kształtne i proporcjonalne litery, prawidłowo łączy litery, utrzymuje pismo w liniaturze, przepisuje poprawnie tekst, pisze bez błędów ze słuchu oraz z pamięci w zakresie poznanych reguł ortograficznych. Samodzielnie tworzy twórcze teksty. Rozróżnia części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik.
5	Uczeń pisze płynnie i kształtnie, przepisuje z tablicy bezbłędnie. Umie samodzielnie napisać list, życzenia, zaproszenie oraz krótkie opowiadanie. Potrafi opisać i wyodrębnić cechy przedmiotów. Rozróżnia części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik.
4	Uczeń pisze kształtnie, popełnia nieliczne błędy przy przepisywaniu z tablicy. Radzi sobie z pisaniem z pamięci i ze słuchu, popełnia nieliczne błędy. Potrafi po wskazówkach nauczyciela samodzielnie ułożyć i zapisać krótką wypowiedź.
3	Uczeń pisze kształtnie, proporcjonalnie, ale opuszcza litery, pisze wolno, popełnia błędy ortograficzne podczas pisania z pamięci i ze słuchu. Uczestniczy w zbiorowym układaniu tekstu.
2	Uczeń pisze niekształtnie, nieprawidłowo łączy litery, opuszcza litery, pisze bardzo wolno, nie zwraca uwagi na poprawność ortograficzną.
1	Uczeń pisze niestarannie i nieczytelnie. Robi dużo błędów w pisaniu

	z pamięci i ze słuchu oraz w przepisywaniu z tablicy. Ma problemy z zapisaniem 1-2 zdaniowej wypowiedzi.
MÓWIENIE	
6	Uczeń swobodnie, chętnie wypowiada się, inicjuje dyskusje na różne tematy, dba o kulturę języka, właściwie dobiera formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych. Ma bardzo bogaty zasób słów.
5	Uczeń wypowiada się chętnie, słownictwo ma bogate. Wypowiedzi są logiczne, poprawne pod względem rzeczowym i gramatycznym. Chętnie recytuje wybrane utwory literackie.
4	Wypowiedzi ucznia na dany temat są proste, składające się z krótkich prostych zdań, wyrazów, zwrotów i równoważników. Jest aktywny na lekcji. Poprawnie recytuje utwory literackie.
3	Uczeń wypowiada się krótkimi, prostymi zdaniami, na pytania odpowiada zdawkowo, niechętnie, wyrazami, jest mało aktywny, musi być zachęcany do udzielenia odpowiedzi, jest mało skoncentrowany, nie dostrzega różnic między wypowiedziami np.: opis, dialog, opowiadania, itp.
2	Uczeń wymaga ukierunkowania ze strony nauczyciela podczas wypowiedzi ustnych. Odpowiada wyrazem lub zwrotem, tylko zapytany przez nauczyciela.
1	Uczeń nie odpowiada na zadane pytania, nie umie formułować odpowiedzi, nie koncentruje się na lekcji. Ma bardzo ubogi zasób słownictwa.
EDUKACJA MATEMATYCZNA	
6	Uczeń biegle liczy w pamięci w zakresie 100, szybko rozwiązuje zadania logiczne, wykonuje zadane obliczenia, rozumie istotę poznanych zadań arytmetycznych, zapisuje je w sposób poprawny, umie stosować formułę dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia w zakresie 1000 w każdym przypadku. Zna właściwości figur geometrycznych i rozwiązuje zadania z tym związane. Stosuje i dokonuje różnych obliczeń z użyciem jednostek miary, wagi i czasu.
5	Uczeń biegle mnoży i dzieli w pamięci w zakresie 100. Zawsze poprawnie wykonuje obliczenia w zakresie czterech działań. Samodzielnie rozwiązuje i układa zadania tekstowe. Przy obliczeniach stosuje poznane prawa matematyczne. Rozwiązuje zadania geometryczne. Wykonuje obliczenia używając jednostek miary, wagi i czasu.
4	Uczeń sprawnie dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli w zakresie 100. Rozwiązuje różnymi sposobami zadania tekstowe. Radzi sobie z obliczeniami wymagającymi użycia jednostek miary, wagi i czasu, z kreśleniem i mierzeniem odcinków oraz obliczaniem obwodów figur.
3	Uczeń wolno liczy w pamięci, wolno rozwiązuje zdania logiczne, nie zawsze poprawnie wykonuje zadane obliczenia, umie stosować formułę dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia. Rozwiązuje proste zadania z treścią. Zna

	niektóre jednostki miary wagi i czasu lecz nie potrafi zastosować ich w praktyce.
2	Uczeń poprawnie liczy na materiale logicznym, wymaga dodatkowej pomocy przy rozwiązywaniu prostych zadań z treścią. Popelnia błędy w dodawaniu, odejmowania, mnożeniu i dzieleniu w zakresie 100. Ma duże trudności z zastosowaniem poznanych jednostek: miary, wagi i czasu z mierzeniem i rysowaniem figur geometrycznych
1	Uczeń liczy tylko na konkretach. Nie opanował dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia w zakresie 100. Zadania proste, tekstowe wykonuje tylko przy pomocy nauczyciela. Nie potrafi <u>odmierzać odcinków przy pomocy linijki, jest mało aktywny.</u>
EDUKACJA SPOŁECZNO-PRZYRODNICZA	
6	Uczeń obszernie i analitycznie wypowiada się na temat zmian zachodzących w przyrodzie i środowisku społecznym. Interesuje się światem przyrody i otaczającym środowiskiem, chętnie je poznaje i obserwuje. Stawia śmiało hipotezy i wyciąga prawidłowe wnioski. Orientuje się w różnych zagrożeniach, zna wpływ człowieka na przyrodę i odwrotnie.
5	Uczeń obserwuje i opisuje zjawiska przyrodniczo - społeczne. Wyciąga poprawne wnioski. Zna życie roślin i zwierząt w różnych ekosystemach. Dostrzega normy i zasady obowiązujące w społeczeństwie i stara się je stosować. Dbą o zdrowie swoje i innych.
4	Uczeń posiada najważniejsze wiadomości dotyczące biocenoz lądowych i wodnych. Potrafi obserwować przyrodę i rozumie zachodzące w niej zjawiska. Wyjaśnia zależność zjawisk przyrody od pór roku,
3	Uczeń rozróżnia środowiska lądowe i wodne. Wymienia przedstawicieli danego środowiska. Ma konieczne wiadomości o otaczającej rzeczywistości społecznej. Zna zasady racjonalnego odżywiania się.
2	Uczeń orientuje się tylko w podstawowych dziedzinach życia wokół niego, nie zawsze potrafi dokonać prostych obserwacji przyrodniczych i wyciągnąć z nich wnioski.
1	Uczeń nie potrafi samodzielnie zaobserwować zmian zachodzących wokół niego, posiada znikomy zasób wiadomości o otaczającym świecie i niezbyt chętnie zdobywa nowe
EDUKACJA MUZYCZNO-RUCHOWA	
6	Uczeń chętnie uczy się tekstów piosenek, potrafi odtworzyć rytm, ilustruje muzykę ruchem, nazywa podstawowe wiadomości rytmiczne, jest bardzo sprawny fizycznie, organizuje gry i zabawy zespołowe. Opanował wszystkie formy ruchu, zna zasady higieny osobistej. Reprezentuje szkołę w zawodach.
5	Uczeń śpiewa poznane piosenki, recytuje rytmicznie teksty. Gra łatwe melodie na poznanych instrumentach. Chętnie uczestniczy

	w zabawach ruchowych i ćwiczeniach gimnastycznych, dokładnie jest wykonuje. Ma opanowane różne formy ruchu. Wie jakie znaczenie dla zdrowia ma właściwe odżywianie się oraz aktywność fizyczna.
4	Śpiewa znane piosenki. Interpretuje ruchem proste melodie, ilustruje muzykę ruchem. Wykonuje ćwiczenia ruchowe we własnym, indywidualnym tempie. Radzi sobie z różnymi formami ruchu. Dbą o prawidłową postawę, radzi sobie z porażkami w miarę swoich możliwości.
3	Uczeń uczestniczy w zabawach ruchowych ze śpiewem. Śpiewa kilka piosenek z repertuaru klasy III. Próbuje grać łatwe melodie. Wykonuje łatwe ćwiczenia gimnastyczne. Wkłada wiele wysiłku w doskonalenie swoich umiejętności ruchowych. Przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w trakcie zajęć ruchowych, posługuje się przyborami zgodnie z ich przeznaczeniem.
2	Śpiewa kilka piosenek, pod kierunkiem nauczyciela próbuje tworzyć akompaniament perkusyjny do melodii, myli słowa piosenki i melodię, uczestniczy w grach i zabawach ruchowych, wykonuje ćwiczenia zgodnie z pokazem, próbuje doskonalić umiejętności ruchowe lecz szybko się zniechęca i nie ma oczekiwanych rezultatów
1	Uczeń szybko się zniechęca, a efekty jego pracy są mierne. Nie zna słów i melodii poznanych piosenek. Ćwiczenia wykonuje niechętnie, jest mało sprawny ruchowo, nie wykazuje zainteresowania formami aktywności rekreacyjno – sportowej.
EDUKACJA PLASTYCZNA Z ELEMENTAMI TECHNIKI	
6	Uczeń chętnie podejmuje działalność z bardzo dobrymi wynikami. Wyodrębnia i nazywa kształt, wielkość, proporcje położenia, barwy i fakturę przedmiotów, doskonale wyczuwa zasady kompozycji rysunku, ma bardzo dobrze rozwiniętą sprawność manualną, prawidłowo planuje i organizuje pracę, przestrzega zasad BHP
5	Uczeń wykonuje twórczo prace plastyczne i techniczne, śmiało eksperymentuje z kolorem, kredkami i farbami. Realizuje proste projekty w zakresie form użytkowych, przestrzega zasad BHP
4	Uczeń w swoich pracach plastycznych wykorzystuje różne techniki. Proponuje ciekawe rozwiązania zadań plastyczno – technicznych. Realizuje „drogę” powstawania przedmiotów od pomysłu do wytworu. Jest przygotowany do zajęć, przestrzega zasad BHP
3	Uczeń przedstawia różne sceny za pomocą ekspresji plastycznej, preferuje jedną, ulubioną technikę, myli się przy wyodrębnieniu i nazwaniu kształtu, wielkości, proporcji, położenia, barw i faktury przedmiotu. Nie zawsze wyczuwa zasady kompozycji rysunku, ma dostatecznie rozwiniętą sprawność manualną. Prace wykonuje zwykle starannie. Nie zawsze przestrzega zasad BHP. Nie zawsze przygotowany do zajęć.

2	Uczeń prace plastyczno – techniczne wykonuje schematycznie, ogranicza liczbę kolorów, stosowane techniki. Dokonuje uproszczeń. Prace są niestaranne i mało estetyczne. Rzadko przygotowany do zajęć. Nie zawsze przestrzega zasad BHP
1	Uczeń szybko się zniechęca, efekty pracy są mierne, nie potrafi wyodrębnić i nazwać kształtu, wielkości, proporcji, położenia, nie wyczuwa zasad kompozycji, ma trudności z posługiwaniem się narzędziami. Prace wykonuje niestarannie. Nie jest przygotowany do zajęć. Nie zawsze przestrzega zasad BHP

ZAJĘCIA KOMPUSEROWE/EDUKACJA INFORMATYCZNA

6	Potrafi bezpiecznie korzystać ze stron internetowych przeznaczonych dla dzieci. Biegle posługuje się wszystkimi poznanymi w klasie III programami. Wyszukuje i korzysta z informacji. Odtwarza animacje i prezentacje multimedialne.
5	Bez błędnie wpisuje wyrazy, zdania, cyfry i inne znaki. Wykonuje rysunki z wykorzystaniem gotowych elementów w prostym programie graficznym, posługuje się wybranymi grammi edukacyjnymi. Zna zagrożenia zdrowotne związane z pracą przy komputerze. Wie jak groźne jest uzależnienie od komputera.
4	Sprawnie posługuje się myszą i klawiaturą, wpisuje litery, cyfry i inne znaki. Posługuje się wybranymi programami oraz tworzy rysunki pod kierunkiem nauczyciela.
3	Posługuje się myszą i klawiaturą, wpisuje litery, cyfry, znaki z pomocą nauczyciela. Posługuje się tylko prostymi programami.
2	Wymaga stałej kontroli i pomocy podczas pracy z komputerem.
1	Nie opanował umiejętności obsługi komputera w podstawowym zakresie.

WYMAGANIA PROGRAMOWE PO KLASIE PIERWSZEJ UMOŻLIWIAJĄCE KONTYNUOWANIE NAUKI W KLASIE PROGRAMOWO WYŻSZEJ

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Wspomaganie rozwoju umysłowego w zakresie wypowiedzania się. Dbalność o kulturę języka. Początkowa nauka czytania i pisania. Kształtowanie umiejętności wypowiedzania się w małych formach teatralnych.

1. w zakresie umiejętności społecznych warunkujących porozumiewanie się i kulturę języka:
  - a. obdarza uwagą dzieci i dorosłych, słucha ich wypowiedzi i chce zrozumieć, co przekazują; komunikuje w jasny sposób swoje spostrzeżenia, potrzeby, odczucia,

b. w kulturalny sposób zwraca się do rozmówcy, mówi na temat, zadaje pytania i odpowiada na pytania innych osób, dostosowuje ton głosu do sytuacji, np. nie mówi zbyt głośno,

c. uczestniczy w rozmowie na tematy związane z życiem rodzinnym i szkolnym, także inspirowane literaturą.

2. w zakresie umiejętności czytania i pisania:

a. rozumie sens kodowania oraz dekodowania informacji; odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne i napisy,

b. zna wszystkie litery alfabetu, czyta i rozumie proste, krótkie teksty,

c. pisze proste, krótkie zdania: przepisuje, pisze z pamięci; dba o estetykę i poprawność graficzną pisma (przestrzega zasad kaligrafii),

d. posługuje się ze zrozumieniem określeniami: wyraz, głoska, litera, sylaba, zdanie,

e. interesuje się książką i czytaniem; słucha w skupieniu czytanych utworów (np. baśni, opowiadań, wierszy), w miarę swoich możliwości czyta lektury wskazane przez nauczyciela,

f. korzysta z pakietów edukacyjnych (np. zeszytów ćwiczeń i innych pomocy dydaktycznych) pod kierunkiem nauczyciela.

3. w zakresie umiejętności wypowiadania się w małych formach teatralnych:

a. uczestniczy w zabawie teatralnej, ilustruje mimiką, gestem, ruchem zachowania bohatera literackiego lub wymyślonego,

b. rozumie umowne znaczenie rekwizytu i umie posłużyć się nim w odgrywanej scenie,

c. odtwarza z pamięci teksty dla dzieci, np. wiersze, piosenki, fragmenty prozy.

JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY

Wspomaganie dzieci w porozumiewaniu się z osobami, które mówią innym językiem.

1. rozumie proste polecenia i właściwie na nie reaguje;

2. nazywa obiekty w najbliższym otoczeniu;

3. recytuje wierszyki i rymowanki, śpiewa piosenki z repertuaru dziecięcego;

4. rozumie sens opowiedzianych historyjek, gdy są wspierane obrazkami, gestami, przedmiotami.

EDUKACJA MUZYCZNA

Wychowanie do odbioru i tworzenia muzyki: śpiewanie i muzykowanie, słuchanie i rozumienie.

1. powtarza prostą melodię; śpiewa piosenki z repertuaru dziecięcego, wykonuje śpiewanki i rymowanki;

2. odtwarza proste rytmy głosem i na instrumentach perkusyjnych; wyraża nastrój i charakter muzyki płasząc i tańcząc (reaguje na zmianę tempa i dynamiki);

3. realizuje proste schematy rytmiczne (tataizacją, ruchem całego ciała);

4. wie, że muzykę można zapisać i odczytać;
5. świadomie i aktywnie słucha muzyki, potem wyraża swe doznania werbalnie i niewerbalnie;
6. kulturalnie zachowuje się na koncercie oraz w trakcie śpiewania hymnu narodowego.

EDUKACJA PLASTYCZNA

Poznanie architektury, malarstwa i rzeźby. Wyrażanie własnych myśli i uczuć w różnorodnych formach plastycznych. Przygotowanie do korzystania z medialnych środków przekazu.

1. wypowiada się w wybranych technikach plastycznych na płaszczyźnie i w przestrzeni; posługuje się takimi środkami wyrazu plastycznego, jak: kształt, barwa, faktura;
2. ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem, muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;
3. wykonuje proste rekwizyty (np. lalkę, pacynkę) i wykorzystuje je w małych formach teatralnych; tworzy przedmioty charakterystyczne dla sztuki ludowej regionu, w którym mieszka;
4. rozpoznaje wybrane dziedziny sztuki: architekturę (także architekturę zieleni), malarstwo, rzeźbę, grafikę; wypowiada się na ich temat.

EDUKACJA SPOŁECZNA

Wychowanie do zgodnego współdziałania z rówieśnikami i dorosłymi.

1. potrafi odróżnić, co jest dobre, a co złe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi; wie, że warto być odważnym, mądrym i pomagać potrzebującym; wie, że nie należy kłamać lub zatajać prawdy;
2. współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych; przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz w świecie dorosłych, grzecznie zwraca się do innych w szkole, w domu i na ulicy;
3. wie, co wynika z przynależności do rodziny, jakie są relacje między najbliższymi, wywiązuje się z powinności wobec nich;
4. ma rozeznanie, że pieniądze otrzymuje się za pracę; dostosowuje swe oczekiwania do realiów ekonomicznych rodziny;
5. zna zagrożenia ze strony ludzi; wie, do kogo i w jaki sposób należy się zwrócić o pomoc;
6. wie, gdzie można bezpiecznie organizować zabawy, a gdzie nie można i dlaczego;
7. potrafi wymienić status administracyjny swojej miejscowości (wieś, miasto); wie, czym zajmuje się np. policjant, strażak, lekarz, weterynarz; wie, jak można się do nich zwrócić o pomoc;
8. wie, jakiej jest narodowości, że mieszka w Polsce, a Polska znajduje się w Europie; zna symbole narodowe (flaga, godło, hymn narodowy), rozpoznaje flagę i hymn Unii Europejskiej.

EDUKACJA PRZYRODNICZA

Wychowanie do rozumienia i poszanowania przyrody ożywionej i nieożywionej.

1. w zakresie rozumienia i poszanowania świata roślin i zwierząt:

- a. rozpoznaje rośliny i zwierzęta żyjące w takich środowiskach przyrodniczych, jak: park, las, pole uprawne, sad i ogród (działka),
- b. zna sposoby przystosowania się zwierząt do poszczególnych pór roku: odloty i przyloty ptaków, zapadanie w sen zimowy,
- c. wymienia warunki konieczne do rozwoju roślin i zwierząt w gospodarstwie domowym, w szkolnych uprawach i hodowlach itp.; prowadzi proste hodowle i uprawy (w szczególności w kąciку przyrody),
- d. wie, jaki pożytek przynoszą zwierzęta środowisku: niszczenie szkodników przez ptaki, zapylanie kwiatów przez owady, spulchnianie gleby przez dżdżownice,
- e. zna zagrożenia dla środowiska przyrodniczego ze strony człowieka: wypalanie łąk i ściernisk, zatrucie powietrza i wód, pożary lasów, wyrzucanie odpadów i spalanie śmieci itp.; chroni przyrodę: nie śmieci, szanuje rośliny, zachowuje ciszę w parku i w lesie, pomaga zwierzętom przetrwać zimę i upalne lato,
- f. zna zagrożenia ze strony zwierząt (niebezpieczne i chore zwierzęta) i roślin (np. Trujące owoce, liście, grzyby) i wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia,
- g. wie, że należy oszczędzać wodę; wie, jakie znaczenie ma woda w życiu człowieka, roślin i zwierząt,
- h. wie, że należy segregować śmieci; rozumie sens stosowania opakowań ekologicznych.

2. w zakresie rozumienia warunków atmosferycznych:

- a. obserwuje pogodę i prowadzi obrazkowy kalendarz pogody,
- b. wie, o czym mówi osoba zapowiadająca pogodę w radiu i w telewizji, i stosuje się do podanych informacji o pogodzie, np. ubiera się odpowiednio do pogody,
- c. nazywa zjawiska atmosferyczne charakterystyczne dla poszczególnych pór roku, podejmuje rozsądne decyzje i nie naraża się na niebezpieczeństwo wynikające z pogody,
- d. zna zagrożenia ze strony zjawisk przyrodniczych, takich jak: burza, huragan, powódź, pożar, i wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

Wspomaganie rozwoju umysłowego oraz kształtowanie wiadomości i umiejętności matematycznych dzieci.

1. w zakresie czynności umysłowych ważnych dla uczenia się matematyki:

- a. ustala równoliczność mimo obserwowanych zmian w układzie elementów w porównywanych zbiorach,
- b. układa obiekty (np. patyczki) w serie rosnące i malejące, numeruje je; wybiera obiekt w takiej serii, określa następne i poprzednie,
- c. klasyfikuje obiekty: tworzy kolekcje np. zwierzęta, zabawki, rzeczy do ubrania,

d. w sytuacjach trudnych i wymagających wysiłku intelektualnego zachowuje się rozumnie, dąży do wykonania zadania,

e. wyprowadza kierunki od siebie i innych osób; określa położenie obiektów względem obranego obiektu; orientuje się na kartce papieru, aby odnajdować informacje (np. w lewym górnym rogu) i rysować strzałki we właściwym kierunku,

f. dostrzega symetrię (np. w rysunku motyla); zauważa, że jedna figura jest powiększeniem lub pomniejszeniem drugiej; kontynuuje regularny wzór (np. szlaczek).

2. w zakresie liczenia i sprawności rachunkowych:

a. sprawnie liczy obiekty (dostrzega regularności dziesiętkowego systemu liczenia), wymienia kolejne liczebniki od wybranej liczby, także wspak (zakres do 20); zapisuje liczby cyframi (zakres do 10),

b. wyznacza sumy (dodaje) i różnice (odejmuje), manipulując obiektami lub rachując na zbiorach zastępczych, np. na palcach; sprawnie dodaje i odejmuje w zakresie do 10, poprawnie zapisuje te działania,

c. radzi sobie w sytuacjach życiowych, których pomyślne zakończenie wymaga dodawania lub odejmowania,

d. zapisuje rozwiązanie zadania z treścią przedstawionego słownie w konkretnej sytuacji, stosując zapis cyfrowy i znaki działań.

3. w zakresie pomiaru:

a. długości: mierzy długość, posługując się np. linijką; porównuje długości obiektów,

b. ciężaru: potrafi ważyć przedmioty; różnicuje przedmioty cięższe, lżejsze; wie, że towar w sklepie jest pakowany według wagi,

c. płynów: odmierza płyny kubkiem i miarką litrową,

d. czasu: nazywa dni w tygodniu i miesiące w roku; orientuje się do czego służy kalendarz i potrafi z niego korzystać; rozpoznaje czas na zegarze w takim zakresie, który pozwala mu orientować się w ramach czasowych szkolnych zajęć i domowych obowiązków.

4. w zakresie obliczeń pieniężnych:

a. zna będące w obiegu monety i banknot o wartości 10 zł; zna wartość nabywczą monet i radzi sobie w sytuacji kupna i sprzedaży,

b. zna pojęcie długu i konieczność spłacenia go.

EDUKACJA INFORMATYCZNA

1. posługuje się komputerem w podstawowym zakresie: uruchamia program, korzystając z myszy i klawiatury;

2. wie, jak trzeba korzystać z komputera, żeby nie narażać własnego zdrowia;

3. stosuje się do ograniczeń dotyczących korzystania z komputera.

ZAJĘCIA TECHNICZNE

Wychowanie do techniki (poznawanie urządzeń, obsługiwanie i szanowanie ich) i działalność konstrukcyjna dzieci.

1. w zakresie wychowania technicznego:

a. wie, jak ludzie wykorzystywali dawniej i dziś siły przyrody (wiatr, wodę); majsterkuje (np. latawce, wiatraczki, tratwy),

b. zna ogólne zasady działania urządzeń domowych (np. latarki, odkurzacza, zegara), posługuje się nimi, nie psując ich,

c. buduje z różnorodnych przedmiotów dostępnych w otoczeniu, np. szałas, namiot, wagę, tor przeszkód; w miarę możliwości konstruuje urządzenia techniczne z gotowych zestawów do montażu np. dźwigi, samochody, samoloty, statki, domy.

2. w zakresie dbałości o bezpieczeństwo własne i innych:

a. utrzymuje porządek wokół siebie (na swoim stoliku, w sali zabaw, szatni i w ogrodzie), sprząta po sobie i pomaga innym w utrzymywaniu porządku,

b. zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego używania narzędzi i urządzeń technicznych,

c. wie, jak należy bezpiecznie poruszać się na drogach (w tym na rowerze) i korzystać ze środków komunikacji; wie, jak trzeba zachować się w sytuacji wypadku, np. umie powiadomić dorosłych, zna telefony alarmowe.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Kształtowanie sprawności fizycznej dzieci i edukacja zdrowotna.

1. uczestniczy w zajęciach rozwijających sprawność fizyczną, zgodnie z regułami;

2. potrafi:

a. chwytać piłkę, rzucać nią do celu i na odległość, toczyć ją i kozłować,

b. pokonywać przeszkody naturalne i sztuczne,

c. wykonywać ćwiczenia równoważne;

3. dba o to, aby prawidłowo siedzieć w ławce, przy stole itp.;

4. wie, że choroby są zagrożeniem dla zdrowia i że można im zapobiegać poprzez:

szczepienia ochronne, właściwe odżywianie się, aktywność fizyczną, przestrzeganie higieny; właściwie zachowuje się w sytuacji choroby;

5. wie, że nie może samodzielnie zażywać lekarstw i stosować środków chemicznych (np. środków czystości, środków ochrony roślin);

6. wie, że dzieci niepełnosprawne znajdują się w trudnej sytuacji i pomaga im.

ETYKA

Przybliżanie dzieciom ważnych wartości etycznych na podstawie baśni, bajek i opowiadań, a także obserwacji życia codziennego.

1. przestrzega reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (współpracuje w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych (grzecznie zwraca się do innych, ustępuje osobom starszym miejsca w autobusie, podaje upuszczony przedmiot itp.);
2. wie, że nie można dążyć do zaspokojenia swoich pragnień kosztem innych; nie niszczy otoczenia;
3. zdaje sobie sprawę z tego, jak ważna jest prawdomówność, stara się przeciwstawiać kłamstwu i obmowie;
4. wie, że nie wolno zabierać cudzej własności bez pozwolenia, pamięta o oddawaniu pożyczonych rzeczy i nie niszczy ich;
5. niesie pomoc potrzebującym, także w sytuacjach codziennych;
6. wie, że ludzie żyją w różnych warunkach i dlatego nie należy chwalić się bogactwem ani nie należy dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach.

WYMAGANIA PROGRAMOWE PO KLASIE DRUGIEJ UMOŻLIWIAJĄCE KONTYNUOWANIE NAUKI W KLASIE PROGRAMOWO WYŻSZEJ

EDUKACJA POLONISTYCZNA

1. Potrafi wypowiedzieć się krótkimi zdaniami na określony temat.
2. Czyta głośkując lub sylabizując.
3. Rozumie czytane zdanie lub tekst (potrafi uzupełnić zdanie lub ułożyć zdanie z rozsypanki wyrazowej).
4. Pisze z pamięci proste zdania.
5. Potrafi samodzielnie ułożyć i zapisać proste zdanie na dany temat.
6. Wyodrębnia rzeczowniki i czasowniki w zdaniu z pomocą nauczyciela.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

1. Zna i porządkuje liczby w zakresie 100.
2. Dodaje i odejmuje w zakresie 100.
3. Mnoży i dzieli w zakresie 30.
4. Potrafi sprawdzić wyniki odejmowania za pomocą dodawania i wynik dzielenia za pomocą mnożenia.
5. Mierzy długość, szerokość, wysokość przedmiotów z użyciem różnych jednostek i miarek.

6. Waży przedmioty, odmierza płyny z pomocą różnych naczyń.
7. Rozpoznaje banknoty i monety w zakresie 100 (potrafi przedstawić dana kwotę za pomocą różnych banknotów i monet).
8. Nazywa i zna kolejność miesięcy.
9. Rozwiązuje proste zadania tekstowe.
10. Mierzy długość odcinków.
11. Rysuje za pomowca linijki odcinki o danej długości.
12. Potrafi narysować figury geometryczne.

EDUKACJA SPOŁECZNO-PRZYRODNICZA

1. Dbą o zdrowie i higienę własną i środowiska.
2. Rozumie pojęcie tolerancji.
3. Potrafi rozpoznać i umie się zachować w sytuacjach zagrożenia.
4. Zna różne zawody.

EDUKACJA ARTYSTYCZNO-RUCHOWA

1. Potrafi oszczędnie korzystać z materiałów plastycznych.
2. Wykonuje prace plastyczne na dany temat.
3. Spontanicznie porusza się w rytm muzyki.
4. Zna zasady wprowadzonych gier zespołowych.

JĘZYK NOWOŻYTNY

1. Wie, że ludzie posługują się różnymi językami i że chcąc się z nimi porozumieć, trzeba nauczyć się ich języka (motywacja do nauki języka obcego).
2. Reaguje werbalnie i niewerbalnie na proste polecenia nauczyciela.
3. Rozumie wypowiedzi ze słuchu:
  - a. Rozpoznaje zwroty stosowane na co dzień i potrafi się nimi posługiwać,
  - b. Rozumie sens prostych dialogów w historyjkach obrazkowych (także w nagraniach audio i wideo).
4. Czyta ze zrozumieniem wyrazy i proste zdania.
5. Przepisuje wyrazy i zdania.
6. Pisze poprawnie pojedyncze wyrazy.

ZAJĘCIA KOMPUTEROWE / EDUKACJA INFORMATYCZNA

1. Posługuje się myszką i klawiaturą.

2. Zna główne elementy zestawu komputerowego.
3. Tworzy teksty i rysunki.
4. Zna zagrożenia korzystania z komputera.

WYMAGANIA PROGRAMOWE PO KLASIE TRZECIEJ UMOŻLIWIAJĄCE KONTYNUOWANIE NAUKI W KLASIE PROGRAMOWO WYŻSZEJ

EDUKACJA POLONISTYCZNA

1) korzysta z informacji:

- a) uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji,
- b) czyta i rozumie teksty przeznaczone dla dzieci na I etapie edukacyjnym i wyciąga z nich wnioski,
- c) wyszukuje w tekście potrzebne informacje i w miarę możliwości korzysta z obrazkowych słowników i encyklopedii,
- d) rozpoznaje formy użytkowe: życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list, notatka do kroniki;

2) analizuje i interpretuje teksty kultury:

- a) przejawia wrażliwość estetyczną, rozszerza zasób słownictwa poprzez kontakt z dziełami literackimi,
- b) w tekście literackim zaznacza wybrane fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów,
- c) czyta teksty i recytuje wiersze z uwzględnieniem interpunkcji i intonacji,
- d) ma potrzebę kontaktu z literaturą i sztuką dla dzieci, czyta wskazane przez nauczyciela książki i wypowiada się na ich temat,
- e) korzysta pod kierunkiem nauczyciela z podręczników i zeszytów ćwiczeń oraz innych środków dydaktycznych;

3) tworzy wypowiedzi:

- a) wypowiada się w różnych formach: kilkudzaniowa wypowiedź, krótkie opowiadanie i opis, list prywatny, życzenia, zaproszenie,
- b) dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych,
- c) uczestniczy w rozmowach: zadaje pytania, udziela odpowiedzi i prezentuje własne zdanie; poszerza zakres słownictwa i struktur składniowych,
- d) dba o kulturę wypowiedziania się i poprawnie: artykułuje głoski, akcentuje wyrazy, stosuje pauzy i właściwą intonację w zdaniu oznajmującym, pytającym i rozkazującym; stosuje formuły grzecznościowe,

e) zna alfabet; dostrzega różnicę pomiędzy literą i głóską; dzieli wyrazy na sylaby; oddziela wyrazy w zdaniu, zdania w tekście,

f) pisze czytelnie i estetycznie (przestrzega zasad kaligrafii), dba o poprawność ortograficzną oraz interpunkcyjną,

g) przepisuje teksty, pisze z pamięci i ze słuchu; w miarę samodzielnie realizuje pisemne zadania domowe.

JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY

1) wie, że ludzie posługują się różnymi językami, i że chcąc się z nimi porozumieć, trzeba nauczyć się ich języka (motywacja do nauki języka obcego);

2) reaguje werbalnie i niewerbalnie na proste polecenia nauczyciela;

3) rozumie wypowiedzi ze słuchu:

a) rozróżnia dźwięki, także w wyrazach o podobnym brzmieniu,

b) rozpoznaje zwroty stosowane na co dzień,

c) rozumie ogólny sens krótkich opowiadań i baśni przedstawianych także za pomocą obrazów, gestów,

d) rozumie sens prostych dialogów w historyjkach obrazkowych (także w nagraniach audio i video);

4) czyta ze zrozumieniem wyrazy i proste zdania;

5) zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów, recytuje wiersze, rymowanki i śpiewa piosenki, nazywa obiekty z otoczenia i opisuje je, bierze udział w mini przedstawieniach teatralnych);

6) przepisuje wyrazy i zdania;

7) potrafi korzystać w nauce języka obcego ze słowniczków obrazkowych, książeczek, środków multimedialnych;

8) współpracuje z rówieśnikami w trakcie nauki.

EDUKACJA MUZYCZNA

1) w zakresie odbioru muzyki:

a) zna i stosuje następujące rodzaje aktywności muzycznej:

- śpiewa w zespole piosenki ze słuchu (nie mniej niż 10 utworów w roku szkolnym); śpiewa z pamięci hymn narodowy,

- gra na instrumentach perkusyjnych (proste rytmy i wzory rytmiczne) oraz melodycznych (proste melodie i akompaniamenty),

- realizuje sylabami rytmicznymi, gestem oraz ruchem proste rytmy i wzory rytmiczne; reaguje ruchem na puls rytmiczny i jego zmiany, zmiany tempa, metrum i dynamiki (maszeruje, biega, podskakuje),

- tańczy podstawowe kroki i figury krakowiaka, polki oraz innego, prostego tańca ludowego,

b) rozróżnia podstawowe elementy muzyki (melodia, rytm, wysokość dźwięku, akompaniament, tempo, dynamika) i znaki notacji muzycznej (między innymi wyraża ruchowo czas trwania wartości rytmicznych, nut i pauz),

c) aktywnie słucha muzyki i określa jej cechy: rozróżnia i wyraża środkami pozamuzycznymi charakter emocjonalny muzyki, rozpoznaje utwory wykonane: solo i zespołowo, na chór i orkiestrę; orientuje się w rodzajach głosów ludzkich (sopran, bas) oraz w instrumentach muzycznych (fortepian, gitara, skrzypce, trąbka, flet, perkusja); rozpoznaje podstawowe formy muzyczne – AB, ABA (wskazuje ruchem lub gestem ich kolejne części);

2) w zakresie tworzenia muzyki:

a) tworzy proste ilustracje dźwiękowe do tekstów i obrazów oraz improwizacje ruchowe do muzyki,

b) improwizuje głosem i na instrumentach według ustalonych zasad,

c) wykonuje proste utwory, interpretuje je zgodnie z ich rodzajem i funkcją.

EDUKACJA PLASTYCZNA

1) w zakresie percepcji sztuki:

a) określa swoją przynależność kulturową poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i z tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym; uczestniczy w życiu kulturalnym tych środowisk, wie o istnieniu placówek kultury działających na ich rzecz,

b) korzysta z przekazów medialnych (na określonych zasadach); stosuje ich wytwory w swojej działalności twórczej (zgodnie z elementarną wiedzą o prawach autora);

2) w zakresie ekspresji przez sztukę:

a) podejmuje działalność twórczą posługując się takimi środkami wyrazu plastycznego, jak: kształt, barwa, faktura, w kompozycji na płaszczyźnie i w przestrzeni (stosując określone materiały, narzędzia i techniki plastyczne),

b) realizuje proste projekty w zakresie form użytkowych, w tym służące kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych);

3) w zakresie recepcji sztuki:

a) rozróżnia takie dziedziny działalności twórczej człowieka, jak: architektura, sztuki plastyczne oraz inne określone dyscypliny sztuki (fotografika, film) i przekazy medialne (telewizja, Internet), a także rzemiosło artystyczne i sztukę ludową,

b) rozpoznaje wybrane dzieła architektury i sztuk plastycznych należące do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury; opisuje ich cechy charakterystyczne posługując się podstawowymi terminami właściwymi dla tych dziedzin działalności twórczej.

EDUKACJA SPOŁECZNA

1) odróżnia dobro od zła, stara się być sprawiedliwym i prawdomównym; nie krzywdzi słabszych i pomaga potrzebującym;

- 2) identyfikuje się ze swoją rodziną i jej tradycjami; podejmuje obowiązki domowe i rzetelnie je wypełnia; rozumie sytuację ekonomiczną rodziny i dostosowuje do niej swe oczekiwania;
- 3) wie, jak należy zachowywać się w stosunku do dorosłych i rówieśników (formy grzecznościowe); rozumie potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami w miejscu zamieszkania; jest chętny do pomocy, respektuje prawo innych do pracy i wypoczynku;
- 4) jest tolerancyjny wobec osób innej narodowości, tradycji kulturowej itp.; wie, że ludzie mają te same prawa niezależnie od wyglądu, koloru skóry;
- 5) zna prawa ucznia i jego obowiązki (w tym zasady bycia dobrym kolegą), respektuje je; uczestniczy w szkolnych wydarzeniach (na miarę swych możliwości);
- 6) zna najbliższą okolicę, jej ważniejsze obiekty, tradycje; wie w jakim regionie mieszka; uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez lokalną społeczność;
- 7) zna symbole narodowe (barwy, godło, hymn) i najważniejsze wydarzenia historyczne; orientuje się w tym, że są ludzie szczególnie zasłużeni dla miejscowości, w której mieszka, dla Polski i świata;
- 8) wie, jak ważna jest praca w życiu człowieka; wie, jaki zawód wykonują jego najbliżsi i znajomi; czym zajmuje się np. kolejarz, aptekarz, policjant, weterynarz;
- 9) zna zagrożenia ze strony ludzi; potrafi powiadomić dorosłych o wypadku, zagrożeniu, niebezpieczeństwie; zna numery telefonów: pogotowia ratunkowego, straży pożarnej, policji oraz ogólnopolski numer alarmowy 112.

EDUKACJA PRZYRODNICZA

- 1) obserwuje i prowadzi proste doświadczenia przyrodnicze, analizuje je i wiąże przyczynę ze skutkiem;
- 2) opisuje życie w wybranych ekosystemach: w lesie, ogrodzie, parku, łące i zbiornikach wodnych;
- 3) nazywa charakterystyczne elementy typowych krajobrazów Polski: nadmorskiego, nizinnego, górskiego;
- 4) wymienia zwierzęta i rośliny typowe dla wybranych regionów Polski; rozpoznaje i nazywa niektóre zwierzęta egzotyczne;
- 5) wyjaśnia zależności funkcjonowania przyrody od pór roku;
- 6) podejmuje działania na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku; wie, jakie zniszczenia w przyrodzie powoduje człowiek (wypalanie łąk, zaśmiecanie lasów, nadmierny hałas, kłusownictwo);
- 7) zna wpływ przyrody nieożywionej na życie ludzi, zwierząt i roślin:
  - a) wpływ światła słonecznego na cykliczność życia na Ziemi,
  - b) znaczenie powietrza i wody dla życia,
  - c) znaczenie wybranych skał i minerałów dla człowieka (np. węgiel i glina);
- 8) nazywa części ciała i organów wewnętrznych (np. serce, płuca, żołądek);
- 9) zna podstawowe zasady racjonalnego odżywiania się; rozumie konieczność kontrolowania stanu zdrowia i stosuje się do zaleceń stomatologa i lekarza;

10) dba o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych, (na miarę swoich możliwości); orientuje się w zagrożeniach ze strony roślin i zwierząt, a także w zagrożeniach typu powódź, huragan, śnieżycy, lawina itp.; wie, jak trzeba zachować się w takich sytuacjach.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

1) liczy (w przód i w tył) od danej liczby po 1, dziesiątkami w zakresie 100 i setkami od danej liczby w zakresie 1000;

2) zapisuje cyframi i odczytuje liczby w zakresie 1000;

3) porównuje dowolne dwie liczby w zakresie 1000 (słownie i z użyciem znaków $<$, $>$, $=$);

4) dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100 (bez algorytmów działań pisemnych); sprawdza wyniki odejmowania za pomocą dodawania;

5) podaje z pamięci iloczyny w zakresie tabliczki mnożenia; sprawdza wyniki dzielenia za pomocą mnożenia;

6) rozwiązuje łatwe równania jednodziałaniowe z niewiadomą w postaci okienka (bez przenoszenia na drugą stronę);

7) rozwiązuje zadania tekstowe wymagające wykonania jednego działania (w tym zadania na porównywanie różnicowe, ale bez porównywania ilorazowego);

8) wykonuje łatwe obliczenia pieniężne (cena, ilość, wartość) i radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności;

9) mierzy i zapisuje wynik pomiaru długości, szerokości i wysokości przedmiotów oraz odległości; posługuje się jednostkami: milimetr, centymetr, metr; wykonuje łatwe obliczenia dotyczące tych miar (bez zamiany jednostek i wyrażeń dwumianowanych w obliczeniach formalnych); używa pojęcia kilometr w sytuacjach życiowych, np. jechaliśmy autobusem 27 kilometrów (bez zamiany na metry);

10) waży przedmioty, używając określeń: kilogram, pół kilograma, dekagram; wykonuje

łatwe obliczenia, używając tych miar (bez zamiany jednostek i bez wyrażeń dwumianowanych w obliczeniach formalnych);

11) odmierza płyny różnymi miarkami; używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra;

12) odczytuje temperaturę (bez posługiwania się liczbami ujemnymi);

13) odczytuje i zapisuje liczby w systemie rzymskim od I do XII;

14) podaje i zapisuje daty; zna kolejność dni tygodnia i miesięcy; porządkuje chronologicznie daty; wykonuje obliczenia kalendarzowe w sytuacjach życiowych;

15) odczytuje wskazania zegarów: w systemach: 12- i 24-godzinnym, wyświetlających cyfry i ze wskazówkami; posługuje się pojęciami: godzina, pół godziny, kwadrans, minuta; wykonuje proste obliczenia zegarowe (pełne godziny);

16) rozpoznaje i nazywa koła, kwadraty, prostokąty i trójkąty (również nietypowe, położone w różny sposób oraz w sytuacji, gdy figury zachodzą na siebie); rysuje odcinki o podanej długości; oblicza obwody trójkątów, kwadratów i prostokątów (w centymetrach);

17) rysuje drugą połowę figury symetrycznej; rysuje figury w powiększeniu i pomniejszeniu; kontynuuje regularność w prostych motywach (np. szlaczki, rozety).

ZAJĘCIA KOMPUSEROWE

1) bezpiecznie korzysta z komputera:

- a) posługuje się myszą i klawiaturą,
- b) poprawnie nazywa główne elementy zestawu komputerowego,
- c) korzysta z opcji w programach (stosownie do swoich możliwości i potrzeb edukacyjnych);

2) wyszukuje i korzysta z informacji:

- a) przegląda wybrane przez nauczyciela strony internetowe (np. stronę swojej szkoły),
- b) dostrzega elementy aktywne na stronie internetowej, nawiguje po stronach,
- c) odtwarza animacje i prezentacje multimedialne;

3) tworzy teksty i rysunki:

- a) wpisuje za pomocą klawiatury litery, cyfry i inne znaki, wyrazy i zdania,
- b) wykonuje rysunki za pomocą wybranego edytora grafiki, np. z gotowych figur;

4) posługuje się programami i grami edukacyjnymi, rozwijając swoje zainteresowania;

5) zna zagrożenia wynikające z korzystania z komputera, Internetu i multimediiów:

- a) wie, że praca przy komputerze męczy wzrok, nadweręża kręgosłup, ogranicza kontakty społeczne,
- b) ma świadomość niebezpieczeństw wynikających z anonimowości kontaktów i podawania swojego adresu,
- c) wie, jak groźne jest uzależnienie od komputera.

ZAJĘCIA TECHNICZNE

1) poznał środowisko techniczne na tyle, że:

- a) orientuje się w sposobach wytwarzania przedmiotów codziennego użytku („jak to zrobiono?”): meble, domy, samochody, sprzęt gospodarstwa domowego,
- b) rozpoznaje rodzaje maszyn i urządzeń: transportowych (samochody, statki, samoloty), wytwórczych (narzędzia, przyrządy), informatycznych (komputer, laptop, telefon komórkowy); orientuje się w rodzajach budowli (budynki mieszkalne, biurowe, przemysłowe, mosty, tunele, wieże) i urządzeń elektrycznych (latarka, prądnica rowerowa),

c) określa wartość urządzeń technicznych z punktu widzenia cech użytkowych (łatwa, trudna obsługa), ekonomicznych (tanie, drogie w zakupie i użytkowaniu), estetycznych(np. ładne, brzydkie);

2) realizuje „drogę” powstawania przedmiotów od pomysłu do wytworu:

- a) przedstawia pomysły rozwiązań technicznych: planuje kolejne czynności, dobiera odpowiednie materiały (papier, drewno, metal, tworzywo sztuczne, materiały włókiennicze) oraz narzędzia,

b) rozumie potrzebę organizowania działania technicznego (praca indywidualna i zespołowa, utrzymanie ładu i porządku w miejscu pracy),

c) posiada umiejętności:

- odmierzania potrzebnej ilości materiału,

- cięcia papieru i tektury,

- montażu modeli papierowych i z tworzyw sztucznych (np. buduje latawce, makiety domów, mostów, modele samochodów, samolotów i statków),

- w miarę możliwości, montażu obwodów elektrycznych, szeregowych i równoległych z wykorzystaniem gotowych zestawów.

WYCHOWANIE FIZYCZNE I HIGIENA OSOBISTA

1) w zakresie sprawności fizycznej:

a) realizuje marszobiegi trwający co najmniej 15 minut,

b) umie wykonać próbę siły mięśni brzucha oraz próbę gibkości dolnego odcinka kręgosłupa;

2) w zakresie treningu zdrowotnego:

a) przyjmuje pozycje wyjściowe i ustawienia do ćwiczeń oraz wykonuje przewrót w przód,

b) skacze przez skakankę, wykonuje przeskoki jedno- i obunóż nad niskimi przeszkodami,

c) wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru, z przyborem i na przyrządzie;

3) w zakresie sportów całego życia i wypoczynku:

a) posługuje się piłką: rzuca, chwytą, kołuje, odbija i prowadzi ją,

b) bierze udział w zabawach, mini grach i grach terenowych, zawodach sportowych, respektując reguły i podporządkowując się decyzjom sędziego,

c) właściwie zachowuje się w sytuacjach zwycięstwa i porażki;

4) w zakresie bezpieczeństwa i higieny osobistej:

a) rozumie potrzebę stosowania koniecznych dla zdrowia zabiegów higienicznych (np. mycie zębów, codzienne mycie całego ciała), dba o czystość odzieży (pamięta o zmianie bielizny, skarpet),

b) przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w trakcie zajęć ruchowych; posługuje się przyborami sportowymi zgodnie z ich przeznaczeniem,

c) potrafi wybrać bezpieczne miejsce do zabaw i gier ruchowych; wie, do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia.

ETYKA

1) rozumie, że ludzie mają równe prawa, niezależnie od tego, gdzie się urodzili, jak wyglądają, jaką religię wyznają, jaki mają status materialny; okazuje szacunek starszym;

2) zastanawia się nad tym, na co ma wpływ, na czym mu zależy, do czego może dążyć, nie krzywdząc innych; stara się nieść pomoc potrzebującym;

- 3) wie na czym polega prawdomówność i jak ważna jest odwaga przeciwstawiania się kłamstwu i obmowie; potrafi z tej perspektywy oceniać zachowania bohaterów baśni, opowiadań, legend, komiksów;
- 4) wie, że nie można przywłaszczać sobie cudzej własności i stara się tego przestrzegać; wie, że należy naprawić wyrządzoną szkodę; dostrzega, kiedy postaci z baśni, opowiadań, legend, komiksów nie przestrzegają reguły „nie kradnij”;
- 5) starannie dobiera przyjaciół i pielęgnuje przyjaźnie w miarę swych możliwości;
- 6) wie, że jest częścią przyrody, chroni ją i szanuje.

WYMAGANIA PROGRAMOWE PO KLASIE TRZECIEJ UMOŻLIWIAJĄCE KONTYNUOWANIE NAUKI W KLASIE PROGRAMOWO WYŻSZEJ OBOWIĄZUJĄCE OD ROKU SZKOLNEGO 2019/2020

I. Edukacja polonistyczna.

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania. Uczeń:

- 1) słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;
- 2) wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;
- 3) słucha z uwagą lektur i innych tekstów czytanych przez nauczyciela, uczniów i inne osoby;
- 4) słucha uważnie wypowiedzi osób podczas uroczystości, koncertów, przedstawień, świąt narodowych i innych zdarzeń kulturalnych; przejawia zachowanie adekwatne do sytuacji; słucha tekstów interpretowanych artystycznie, szuka własnych wzorców poprawnej artykulacji interpretacji słownej w języku ojczystym;
- 5) słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedziania się, szczególnie w momencie wskazywania tej potrzeby przez drugą osobę.

2. Osiągnięcia w zakresie mówienia. Uczeń:

- 1) wypowiada się płynnie, wyraziście, stosując adekwatne do sytuacji techniki języka mówionego: pauzy, zmianę intonacji, tempa i siły głosu;
- 2) formułuje pytania dotyczące sytuacji zadaniowych, wypowiedzi ustnych nauczyciela, uczniów lub innych osób z otoczenia;
- 3) wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami, zadaniem, sytuacjami szkolnymi, lekturą czy wydarzeniem kulturalnym;

- 4) porządkuje swoją wypowiedź, poprawia w niej błędy, omawia treść przeczytanych tekstów i ilustracji; nadaje znaczenie i tytuł obrazom, a także fragmentom tekstów;
- 5) układa w formie ustnej opowiadanie oraz składa ustne sprawozdanie z wykonanej pracy;
- 6) recytuje wiersze oraz wygłasza z pamięci krótkie teksty prozatorskie;
- 7) dobiera stosowną formę komunikacji werbalnej i własnego zachowania, wyrażającą empatię i szacunek do rozmówcy;
- 8) wykonuje eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom, tworząc charakterystyczne dla siebie formy wypowiedzi.

3. Osiągnięcia w zakresie czytania. Uczeń:

- 1) czyta płynnie, poprawnie i wyraziście na głos teksty zbudowane z wyrazów opracowanych w toku zajęć, dotyczące rzeczywistych doświadczeń dzieci i ich oczekiwań poznawczych;
- 2) czyta w skupieniu po cichu teksty zapisane samodzielnie w zeszytach oraz teksty drukowane;
- 3) wyodrębnia postacie i zdarzenia w utworach literackich, ustala kolejność zdarzeń, ich wzajemną zależność, odróżnia zdarzenia istotne od mniej istotnych, postacie główne i drugorzędne; wskazuje cechy i ocenia bohaterów, uzasadnia swą ocenę, wskazuje wydarzenie zmieniające postępowanie bohatera, określa nastrój w utworze; odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości; byty rzeczywiste od medialnych, byty realistyczne od fikcyjnych;
- 4) wyszukuje w tekstach fragmenty według niego najpiękniejsze, najważniejsze, trudne do zrozumienia lub określone przez nauczyciela;
- 5) eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadania twórcze, np. dalsze losy bohatera, komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu;
- 6) wyróżnia w czytanych utworach literackich dialog, opowiadanie, opis;
- 7) czyta samodzielnie wybrane książki.

4. Osiągnięcia w zakresie pisania. Uczeń:

- 1) pisze odręcznie, czytelnie, płynnie, zdania i tekst ciągły, w jednej linii; rozmieszcza właściwie tekst ciągły na stronie zeszytu, sprawdza i poprawia napisany tekst;
- 2) układa i zapisuje opowiadanie złożone z 6–10 poprawnych wypowiedzi w ramach zagadnień opracowanych podczas zajęć; opisuje np. osobę, przedmiot, element świata przyrody na podstawie własnych obserwacji lub lektury;
- 3) pisze notatkę, życzenie, ogłoszenie, zaproszenie, podziękowanie, list; zapisuje adres nadawcy i odbiorcy; pisze krótkie teksty, wykorzystując aplikacje komputerowe;
- 4) pisze z pamięci i ze słuchu; przestrzega poprawności ortograficznej w wyrazach poznanych i opracowanych podczas zajęć;
- 5) stosuje poprawnie znaki interpunkcyjne na końcu zdania i przecinki przy wyliczaniu, zapisuje poznane i najczęściej stosowane skróty, w tym skróty matematyczne;

- 6) porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej według pierwszej i drugiej litery;
- 7) zapisuje poprawnie liczebniki oraz wybrane, poznane w trakcie zajęć pojęcia dotyczące różnych dyscyplin naukowych;
- 8) stosuje poprawną wielkość liter w zapisie tytułów utworów, książek, poznanych nazw geograficznych, imion i nazwisk;
- 9) układa i zapisuje zdarzenia we właściwej kolejności, układa i zapisuje plan wypowiedzi.

5. Osiągnięcia w zakresie kształcenia językowego. Uczeń:

- 1) wyróżnia w wypowiedziach zdania, w zdaniach wyrazy, w wyrazach samogłoski i spółgłoski;
- 2) rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące w wypowiedziach ustnych i pisemnych;
- 3) przekształca zdania oznajmujące w pytania i odwrotnie oraz zdania pojedyncze w złożone;
- 4) rozróżnia rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i stosuje je w poprawnej formie;
- 5) rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym;
- 6) łączy wyrazy w wypowiedzenia i poprawnie formułuje zdanie pojedyncze i zdanie złożone;
- 7) odróżnia i nazywa utwory wierszowane od pisanych prozą, określa, który tekst jest notatką, zagadką, listem, życzeniem, podziękowaniem, ogłoszeniem, opowiadaniem, opisem, listem.

6. Osiągnięcia w zakresie samokształcenia. Uczeń:

- 1) podejmuje próby zapisu nowych, samodzielnie poznanych wyrazów i sprawdza poprawność ich zapisu, korzystając ze słownika ortograficznego;
- 2) korzysta z różnych źródeł informacji, np. atlasów, czasopism dla dzieci, słowników i encyklopedii czy zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania;
- 3) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.

II. Edukacja matematyczna.

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia stosunków przestrzennych i cech wielkościowych. Uczeń:

- 1) określa i prezentuje wzajemne położenie przedmiotów na płaszczyźnie i w przestrzeni; określa i prezentuje kierunek ruchu przedmiotów oraz osób; określa położenie przedmiotu na prawo/na lewo od osoby widzianej z przodu (także przedstawionej na fotografii czy obrazku);
- 2) porównuje przedmioty pod względem wyróżnionej cechy wielkościowej, np. długości czy masy; dokonuje klasyfikacji przedmiotów;
- 3) posługuje się pojęciami: pion, poziom, skos.

2. Osiągnięcia w zakresie rozumienia liczb i ich własności. Uczeń:

- 1) liczy (w przód i wstecz) od podanej liczby po 1, po 2, po 10 itp.;
- 2) odczytuje i zapisuje, za pomocą cyfr, liczby od zera do tysiąca oraz wybrane liczby do miliona (np. 1 500, 10 000, 800 000);

3) wyjaśnia znaczenie cyfr w zapisie liczby; wskazuje jedności, dziesiątki, setki itd., określa kolejność, posługując się liczbą porządkową;

4) porównuje liczby; porządkuje liczby od najmniejszej do największej i odwrotnie; rozumie sformułowania typu: liczba o 7 większa, liczba o 10 mniejsza; stosuje znaki: $<$, $=$, $>$.

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się liczbami. Uczeń:

1) wyjaśnia istotę działań matematycznych – dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia oraz związku między nimi; korzysta intuicyjnie z własności działań;

2) dodaje do podanej liczby w pamięci i od podanej liczby odejmuje w pamięci: liczbę jednocyfrową, liczbę 10, liczbę 100 oraz wielokrotności 10 i 100 (w prostszych przykładach);

3) mnoży i dzieli w pamięci w zakresie tabliczki mnożenia; mnoży w pamięci przez 10 liczby mniejsze od 20; rozwiązuje równania z niewiadomą zapisaną w postaci okienka (uzupełnia okienko); stosuje własne strategie, wykonując obliczenia; posługuje się znakiem równości i znakami czterech podstawowych działań;

4) dodaje i odejmuje liczby dwucyfrowe, zapisując w razie potrzeby częściowe wyniki działań lub, wykonując działania w pamięci, od razu podaje wynik; oblicza sumy i różnice większych liczb w prostych przykładach typu: $250 + 50$, $180 - 30$; mnoży liczby dwucyfrowe przez 2, zapisując, jeśli ma taką potrzebę, częściowe wyniki działań; przy obliczeniach stosuje własne strategie.

4. Osiągnięcia w zakresie czytania tekstów matematycznych. Uczeń:

1) analizuje i rozwiązuje zadania tekstowe proste i wybrane złożone; dostrzega problem matematyczny oraz tworzy własną strategię jego rozwiązania, odpowiednią do warunków zadania; opisuje rozwiązanie za pomocą działań, równości z okienkiem, rysunku lub w inny wybrany przez siebie sposób;

2) układa zadania i je rozwiązuje, tworzy łamigłówki matematyczne, wykorzystuje w tym procesie własną aktywność artystyczną, techniczną, konstrukcyjną; wybrane działania realizuje za pomocą prostych aplikacji komputerowych.

5. Osiągnięcia w zakresie rozumienia pojęć geometrycznych. Uczeń:

1) rozpoznaje – w naturalnym otoczeniu (w tym na ścianach figur przestrzennych) i na rysunkach – figury geometryczne: prostokąt, kwadrat, trójkąt, koło; wyodrębnia te figury spośród innych figur; kreśli przy linijce odcinki i łamane; rysuje odręcznie prostokąty (w tym kwadraty), wykorzystując sieć kwadratową;

2) mierzy długości odcinków, boków figur geometrycznych itp.; podaje wynik pomiaru, posługując się jednostkami długości: centymetr, metr, milimetr; wyjaśnia związki między jednostkami długości; posługuje się wyrażeniami dwumianowanymi; wyjaśnia pojęcie kilometr;

3) mierzy obwody różnych figur za pomocą narzędzi pomiarowych, także w kontekstach z życia codziennego; oblicza obwód trójkąta i prostokąta (w tym także kwadratu) o danych bokach;

4) dostrzega symetrię w środowisku przyrodniczym, w sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka obecnych w otoczeniu dziecka.

6. Osiągnięcia w zakresie stosowania matematyki w sytuacjach życiowych oraz

w innych obszarach edukacji. Uczeń:

- 1) klasyfikuje obiekty i różne elementy środowiska społeczno-przyrodniczego z uwagi na wyodrębnione cechy; dostrzega rytm w środowisku przyrodniczym, sztuce użytkowej i innych wytworach człowieka, obecnych w środowisku dziecka;
- 2) dzieli na dwie i cztery równe części, np. kartkę papieru, czekoladę; używa pojęć: połowa, dwa i pół, cztery równe części, czwarta część lub ćwierć;
- 3) wykonuje obliczenia pieniężne; zamienia złote na grosze i odwrotnie, rozróżnia nominały na monetach i banknotach, wskazuje różnice w ich sile nabywczej;
- 4) odczytuje godziny na zegarze ze wskazówkami oraz elektronicznym (wyświetlającym cyfry w systemie 24-godzinnym); wykonuje proste obliczenia dotyczące czasu; posługuje się jednostkami czasu: doba, godzina, minuta, sekunda; posługuje się stoperem, aplikacjami telefonu, tabletu, komputera; zapisuje daty np. swojego urodzenia lub datę bieżącą; posługuje się kalendarzem; odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie co najmniej do XII;
- 5) mierzy temperaturę za pomocą termometru oraz odczytuje ją;
- 6) dokonuje obliczeń szacunkowych w różnych sytuacjach życiowych;
- 7) waży; używa określeń: kilogram, dekagram, gram, tona; zna zależności między tymi jednostkami; odmierza płyny; używa określeń: litr, pół litra, ćwierć litra;
- 8) wykorzystuje warcaby, szachy i inne gry planszowe lub logiczne do rozwijania umiejętności myślenia strategicznego, logicznego, rozumienia zasad itd.; przekształca gry, tworząc własne strategie i zasady organizacyjne;
- 9) wykorzystuje nabyte umiejętności do rozwiązywania problemów, działań twórczych i eksploracji świata, dbając o własny rozwój i tworząc indywidualne strategie uczenia się.

III. Edukacja społeczna.

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska społecznego. Uczeń:

- 1) identyfikuje się z grupą społeczną, do której należy: rodzina, klasa w szkole, drużyna sportowa, społeczność lokalna, naród; respektuje normy i reguły postępowania w tych grupach;
- 2) wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu;
- 3) przyjmuje konsekwencje swojego uczestnictwa w grupie i własnego w niej postępowania w odniesieniu do przyjętych norm i zasad;
- 4) ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przepraszenie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne;
- 5) przedstawia siebie i grupę, do której należy, zapisuje swój adres, adres szkoły, zawód i miejsce pracy rodziców; posługuje się danymi osobistymi wyłącznie w sytuacjach bezpiecznych dla siebie i reprezentowanych osób; jest powściągliwy w używaniu takich danych w sytuacjach nowych i wirtualnych;

- 6) rozpoznaje i nazywa wybrane grupy społeczne, do których nie należy, a które wzbudzają jego zainteresowanie, np. drużyny i kluby sportowe, zespoły artystyczne, a także inne narodowości;
- 7) opowiada ciekawostki historyczne dotyczące regionu, kraju, wyróżniając w nich postaci fikcyjne i realne;
- 8) stosuje pojęcia: porozumienie, umowa; uczestniczy w wyborach samorządu uczniowskiego w klasie, w szkole; wymienia przykłady powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych, np. stowarzyszenia pomocy chorym i niepełnosprawnym dzieciom, organizacje ekologiczne, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa czy Unia Europejska;
- 9) szanuje zwyczaje i tradycje różnych grup społecznych i narodów, przedstawia i porównuje zwyczaje ludzi, np. dotyczące świąt w różnych regionach Polski, a także w różnych krajach;
- 10) wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się, w tym przyjmując rolę lidera zespołu i komunikuje się za pomocą nowych technologii.

2. Osiągnięcia w zakresie orientacji w czasie historycznym. Uczeń:

- 1) opowiada o legendarnym powstaniu państwa polskiego, wyjaśnia związek legendy z powstaniem godła i barw narodowych, przedstawia wybrane legendy dotyczące regionu, w którym mieszka lub inne;
- 2) rozpoznaje: godło, barwy, hymn narodowy, mundur wojskowy, wybrane stroje ludowe, np. związane z regionem Polski, w którym mieszka;
- 3) uczestniczy w świątach narodowych i innych ważnych dniach pamięci narodowej; wykonuje kokardę narodową, biało-czerwony proporczyk; zachowuje się godnie i z szacunkiem podczas śpiewania lub słuchania hymnu, wciągania flagi na maszt itp.;
- 4) rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowości, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie „patron”, wymienia imiona i nazwiska, np. pierwszego władcy i króla Polski, obecnego prezydenta Polski, wymienia nazwę pierwszej stolicy Polski;
- 5) wyjaśnia znaczenie wybranych zwyczajów i tradycji polskich;
- 6) opisuje znaczenie dorobku minionych epok w życiu człowieka, jest świadomy, że stosuje w swej aktywności ten dorobek, np. cyfry arabskie i rzymskie, papier, mydło, instrumenty muzyczne itp.;
- 7) opowiada historię własnej rodziny, przedstawia wybrane postacie i prezentuje informacje o wielkich Polakach: królowa Jadwiga, król Stefan Batory, astronom Mikołaj Kopernik, noblistka Maria Skłodowska-Curie, alpinistka Wanda Rutkiewicz, papież Jan Paweł II, nauczycielka – cichociemna. Elżbieta Zawacka „Zo”.

IV. **Edukacja przyrodnicza.**

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia środowiska przyrodniczego. Uczeń:

- 1) rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt, w tym zwierząt hodowlanych, a także gatunki objęte ochroną;
- 2) rozpoznaje i wyróżnia cechy ekosystemów, takich jak: łąka, jezioro, rzeka, morze, pole, staw, las, las gospodarczy; określa składowe i funkcje ekosystemu na wybranym przykładzie, np. las, warstwy lasu, polany, torfowiska, martwe drzewo w lesie;

- 3) rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których w naturalnych warunkach nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym;
- 4) odszukuje w różnych dostępnych zasobach, w tym internetowych, informacje dotyczące środowiska przyrodniczego, potrzebne do wykonania zadania, ćwiczenia;
- 5) prowadzi proste hodowle roślin, przedstawia zasady opieki nad zwierzętami, domowymi, hodowlanymi i innymi;
- 6) planuje, wykonuje proste obserwacje, doświadczenia i eksperymenty dotyczące obiektów i zjawisk przyrodniczych, tworzy notatki z obserwacji, wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk według procesu przyczynowo- skutkowego i czasowego;
- 7) chroni przyrodę, wskazuje wybrane miejsca ochrony przyrody oraz parki narodowe, pomniki przyrody w najbliższym otoczeniu – miejscowości, regionie;
- 8) segreguje odpady i ma świadomość przyczyn i skutków takiego postępowania.

2. Osiągnięcia w zakresie funkcji życiowych człowieka, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i odpoczynku. Uczeń:

- 1) przedstawia charakterystykę wybranych zajęć i zawodów ludzi znanych z miejsca zamieszkania oraz zawodów użyteczności publicznej: nauczyciel, żołnierz, policjant, strażak, lekarz, pielęgniarz czy leśnik, a ponadto rozumie istotę pracy w służbach mundurowych i medycznych;
- 2) posługuje się numerami telefonów alarmowych, formułuje komunikat – wezwanie o pomoc: Policji, Pogotowia Ratunkowego, Straży Pożarnej;
- 3) posługuje się danymi osobowymi w kontakcie ze służbami mundurowymi i medycznymi, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia;
- 4) dba o higienę oraz estetykę własną i otoczenia;
- 5) reaguje stosownym zachowaniem w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia jego lub innej osoby;
- 6) wymienia wartości odżywcze produktów żywnościowych; ma świadomość znaczenia odpowiedniej diety dla utrzymania zdrowia, ogranicza spożywanie posiłków o niskich wartościach odżywczych i niezdrowych, zachowuje umiar w spożywaniu produktów słodzonych, zna konsekwencje zjadania ich w nadmiarze;
- 7) przygotowuje posiłki służące utrzymaniu zdrowia;
- 8) ubiera się odpowiednio do stanu pogody, poszukuje informacji na temat pogody, wykorzystując np. internet;
- 9) rozróżnia podstawowe znaki drogowe, stosuje przepisy bezpieczeństwa w ruchu drogowym i miejscach publicznych; przestrzega zasad zachowania się w środkach publicznego transportu zbiorowego;
- 10) stosuje się do zasad bezpieczeństwa w szkole, odnajduje drogę ewakuacyjną, rozpoznaje znaki i symbole informujące o różnych rodzajach niebezpieczeństw oraz zachowuje się zgodnie z informacją w nich zawartą; stosuje zasady bezpiecznej zabawy w różnych warunkach i porach roku;

11) ma świadomość istnienia zagrożeń ze środowiska naturalnego, np. nagła zmiana pogody, huragan, ulewne deszcze, burza, susza oraz ich następstwa: powódź, pożar, piorun; określa odpowiednie sposoby zachowania się człowieka w takich sytuacjach;

12) ma świadomość obecności nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej, publicznej; sprawdza informacje, zadając pytania nauczycielowi, rodzicom, policjantowi;

13) stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety;

14) ma świadomość, iż nieodpowiedzialne korzystanie z technologii ma wpływ na utratę zdrowia człowieka;

15) ma świadomość pozytywnego znaczenia technologii w życiu człowieka.

3. Osiągnięcia w zakresie rozumienia przestrzeni geograficznej. Uczeń:

1) określa położenie i warunki naturalne swojej miejscowości oraz okolicy, opisuje charakterystyczne formy terenu, składniki przyrody, charakterystyczne miejsca, np. miejsca pamięci narodowej, najważniejsze zakłady pracy, w tym ważniejsze przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, interesujące zabytki, pomniki, tereny rekreacyjne, parki krajobrazowe, parki narodowe;

2) wskazuje na mapie fizycznej Polski jej granice, główne miasta, rzeki, nazwy krain geograficznych;

3) czyta proste plany, wskazuje kierunki główne na mapie, odczytuje podstawowe znaki kartograficzne map, z których korzysta; za pomocą komputera, wpisując poprawnie adres, wyznacza np. trasę przejazdu rowerem;

4) wymienia nazwę stolicy Polski i charakterystyczne obiekty, wyjaśnia znaczenie stolicy dla całego kraju, wskazuje na mapie jej położenie;

5) przedstawia charakterystyczne dla Polski dyscypliny sportowe, gospodarcze lub inne np. artystyczną działalność człowieka, w której Polska odnosi sukcesy lub z niej słynie;

6) wyznacza kierunki główne w terenie na podstawie cienia, określa, z którego kierunku wieje wiatr, rozpoznaje charakterystyczne rodzaje opadów;

7) przedstawia położenie Ziemi w Układzie Słonecznym.

V. Edukacja plastyczna.

1. Osiągnięcia w zakresie percepcji wizualnej, obserwacji i doświadczeń. Uczeń:

1) wyróżnia w obrazach, ilustracjach, impresjach plastycznych, plakatach, na fotografiach:

a) kształty obiektów – nadaje im nazwę i znaczenie, podaje części składowe,

b) wielkości i proporcje, położenie obiektów i elementów złożonych, różnice i podobieństwa w wyglądzie tego samego przedmiotu w zależności od położenia i zmiany stanowiska osoby patrzącej na obiekt,

c) barwę, walor różnych barw, różnice walorowe w zakresie jednej barwy, fakturę,

d) cechy charakterystyczne i indywidualne ludzi w zależności od wieku, płci, typu budowy; cechy charakterystyczne zwierząt, różnice w budowie, kształcie, ubarwieniu, sposobach poruszania się;

2) określa w swoim otoczeniu kompozycje obiektów i zjawisk, np. zamknięte (mozaiki na dywanie, rytmy na przedmiotach użytkowych),

otwarte (chmury, papiery ozdobne, pościel, firany), kompozycje o budowie symetrycznej.

2. Osiągnięcia w zakresie działalności ekspresji twórczej. Uczeń:

1) rysuje kredką, kredą, ołówkiem, patykiem (płaskim i okrągłym), piórem, węglem, mazakiem;

2) maluje farbami, tuszami przy użyciu pędzli (płaskich, okrągłych), palców, stempli;

3) wydziera, wycina, składa, przylepia, wykorzystując gazetę, papier kolorowy, makulaturę, karton, ścinki tekstylne itp.;

4) modeluje (lepi i konstruuje) z gliny, modeliny, plasteliny, mas papierowych i innych, zarówno z materiałów naturalnych i przemysłowych;

5) powiela za pomocą kalki, tuszu, farby, stempla wykonanego, np. z korka i innych tworzyw, a także przy pomocy prostych programów komputerowych;

6) wykonuje prace, modele, rekwizyty, impresje plastyczne potrzebne do aktywności artystycznej i naukowej;

7) wykonuje prace i impresje plastyczne jako formy przekazania i przedstawienia uczuć, nastrojów i zachowań (np. prezent, zaproszenie);

8) ilustruje sceny i sytuacje (realne i fantastyczne) inspirowane wyobraźnią, baśnią, opowiadaniem i muzyką; korzysta z narzędzi multimedialnych;

9) tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory.

3. Osiągnięcia w zakresie recepcji sztuk plastycznych. Uczeń:

1) nazywa dziedziny sztuk plastycznych, np. malarstwo, rzeźbę, w tym dziedziny sztuki użytkowej, np. meblarstwo, tkactwo, ceramikę, hafciarstwo, architekturę, grafikę komputerową;

2) rozpoznaje i nazywa podstawowe gatunki dzieł malarskich i graficznych: pejzaż, portret, scena rodzajowa; nazywa wybrane przykłady dzieł znanych artystów: malarzy, rzeźbiarzy, architektów z regionu swego pochodzenia lub innych;

3) wyjaśnia pojęcia: oryginał czy kopia obrazu lub rzeźby; miniatura obrazu lub rzeźby; reprodukcja itp.; wskazuje miejsca prezentacji sztuk plastycznych.

VI. Edukacja techniczna.

1. Osiągnięcia w zakresie organizacji pracy. Uczeń:

1) planuje i realizuje własne projekty/prace; realizując te projekty/prace współdziała w grupie;

2) wyjaśnia znaczenie oraz konieczność zachowania ładu, porządku i dobrej organizacji miejsca pracy ze względów bezpieczeństwa;

3) ocenia projekty/prace, wykorzystując poznane i zaakceptowane wartości: systematyczność działania, pracowitość, konsekwencja, gospodarność, oszczędność, umiar w odniesieniu do korzystania z czasu, materiałów, narzędzi i urządzeń;

4) organizuje pracę, wykorzystuje urządzenia techniczne i technologie; zwraca uwagę na zdrowie i zachowanie bezpieczeństwa, z uwzględnieniem selekcji informacji, wykonywania czynności użytecznych lub potrzebnych.

2. Osiągnięcia w zakresie znajomości informacji technicznej, materiałów i technologii

wytwarzania. Uczeń:

1) odczytuje podstawowe informacje techniczne i stosuje w działaniu

sposoby użytkowania: materiału, narzędzi, urządzenia zgodnie z instrukcją, w tym multimedialną;

2) wykonuje przedmioty użytkowe, w tym dekoracyjne i modele techniczne:

a) z zastosowaniem połączeń nierozłącznych: sklejanie klejem, wiązanie, szycie lub zszywanie zszywkami, sklejanie taśmą itp.,

b) używając połączeń rozłącznych: spinanie spinaczami biurowymi, wiązanie sznurkiem lub wstążką ozdobną,

c) bez użycia kleju, taśm, zszywek, np. wybrane modele technik origami, modele kartonowe nacinane,

d) z wykorzystaniem prądu elektrycznego: lampion, dekoracja świąteczna;

3) stosuje poznaną technologię przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych lub montowaniu wybranych modeli urządzeń technicznych;

4) wykonuje przedmiot/model/pracę według własnego planu i opracowanego sposobu działania.

3. Osiągnięcia w zakresie stosowania narzędzi i obsługi urządzeń technicznych.

Uczeń:

1) wyjaśnia działanie i funkcję narzędzi i urządzeń wykorzystywanych w gospodarstwie domowym i w szkole;

2) posługuje się bezpiecznie prostymi narzędziami pomiarowymi, urządzeniami z gospodarstwa domowego, a także urządzeniami dostępnymi w szkole.

VII. Edukacja informatyczna.

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia, analizowania i rozwiązywania problemów.

Uczeń:

1) układa w logicznym porządku: obrazki, teksty, polecenia (instrukcje) składające się m.in. na codzienne czynności;

2) tworzy polecenie lub sekwencje poleceń dla określonego planu działania prowadzące do osiągnięcia celu;

3) rozwiązuje zadania, zagadki i łamigłówki prowadzące do odkrywania algorytmów.

2. Osiągnięcia w zakresie programowania i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem

komputera i innych urządzeń cyfrowych. Uczeń:

- 1) programuje wizualnie: proste sytuacje lub historyjki według pomysłów własnych i pomysłów opracowanych wspólnie z innymi uczniami, pojedyncze polecenia, a także ich sekwencje sterujące obiektem na ekranie komputera bądź innego urządzenia cyfrowego;
- 2) tworzy proste rysunki, dokumenty tekstowe, łącząc tekst z grafiką, np. zaproszenia, dyplomy, ulotki, ogłoszenia; powiększa, zmniejsza, kopiuje, wkleja i usuwa elementy graficzne i tekstowe – doskonali przy tym umiejętności pisania, czytania, rachowania i prezentowania swoich pomysłów;
- 3) zapisuje efekty swojej pracy we wskazanym miejscu.

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi

i sieciami komputerowymi. Uczeń:

- 1) posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;
- 2) kojarzy działanie komputera lub innego urządzenia cyfrowego z efektami pracy z oprogramowaniem;
- 3) korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych.

4. Osiągnięcia w zakresie rozwijania kompetencji społecznych. Uczeń:

- 1) współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię;
- 2) wykorzystuje możliwości technologii do komunikowania się w procesie uczenia się.

5. Osiągnięcia w zakresie przestrzegania prawa i zasad bezpieczeństwa. Uczeń:

- 1) posługuje się udostępnioną mu technologią zgodnie z ustalonymi zasadami;
- 2) rozróżnia pożądane i niepożądane zachowania innych osób (również uczniów) korzystających z technologii, zwłaszcza w sieci internet;
- 3) przestrzega zasad dotyczących korzystania z efektów pracy innych osób i związanych z bezpieczeństwem w internecie.

VIII. Edukacja muzyczna.

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania muzyki. Uczeń:

- 1) słucha, poszukuje źródeł dźwięku i je identyfikuje;
- 2) słucha muzyki w połączeniu z aktywnością ruchową, gestami dźwiękotwórczymi: klaskanie, pstrykanie, tupanie, uderzanie o uda itp. oraz z towarzyszeniem prostych opracowań instrumentalnych;
- 3) reaguje na sygnały muzyczne w różnych sytuacjach zadaniowych;
- 4) odróżnia dźwięki muzyki, np. wysokie – niskie, długie – krótkie, ciche – głośne, głosy ludzkie: sopran, bas; odróżnia i nazywa wybrane instrumenty muzyczne;
- 5) rozróżnia muzykę wykonywaną przez solistę, chór, orkiestrę;
- 6) rozróżnia na podstawie słuchanego utworu muzykę: smutną, wesołą, skoczną, marszową itp.;

7) słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych.

2. Osiągnięcia w zakresie ekspresji muzycznej. Śpiew. Uczeń:

- 1) śpiewa różne zestawy głosek, sylaby, wykorzystuje poznane melodie i tworzy własne, naśladuje odgłosy zwierząt;
- 2) nuci poznane melodie, śpiewa piosenki podczas zabawy, nauki, uroczystości szkolnych, świąt w tym świąt narodowych;
- 3) śpiewa śpiewanki, piosenki i pieśni charakterystyczne dla tradycji i zwyczajów polskich, kilka utworów patriotycznych i historycznych;
- 4) śpiewa dbając o prawidłową postawę, artykulację i oddech, przy zachowaniu naturalnej skali głosu;
- 5) rozpoznaje i śpiewa hymn Polski;
- 6) śpiewa kilka wybranych krótkich piosenek w języku obcym.

3. Improwizacja ruchowa, rytmika i taniec. Uczeń:

- 1) przedstawia ruchem treść muzyczną (np. dynamikę, nastrój, wysokość dźwięku, tempo, artykulację) oraz treść pozamuzyczną (np. fabułę, odczucia, przekład znaczeniowy słów);
- 2) interpretuje ruchem schematy rytmiczne;
- 3) tworzy improwizacje ruchowe inspirowane wyliczankami, rymowankami i rytmizowanymi tekstami;
- 4) wykonuje płaśy;
- 5) porusza się i tańczy według utworzonych przez siebie układów ruchowych, z rekwizytem, bez rekwizytu do muzyki i przy muzyce;
- 6) tworzy sekwencje i układy poruszania się do ulubionych przez siebie utworów muzycznych, wykorzystuje je do animacji i zabawy w grupie;
- 7) tańczy według układów ruchowych charakterystycznych dla wybranych tańców (w tym integracyjnych, ludowych polskich oraz innych krajów Europy i świata).

4. Gra na instrumentach muzycznych. Uczeń:

- 1) gra zadane przez nauczyciela i własne schematy rytmiczne;
- 2) wykonuje tematy rytmiczne wybranych, znanych utworów muzycznych (ludowych, popularnych, dziecięcych, klasycznych, wokalnych, instrumentalnych, polskich i zagranicznych) z użyciem instrumentów perkusyjnych;
- 3) realizuje schematy i tematy rytmiczne, eksperymentuje przy użyciu np. patyczków, pudełek, papieru, trawy, piszczałek, gwizdków, kogucików na wodę;
- 4) wykonuje instrumenty m.in. z materiałów naturalnych i innych oraz wykorzystuje tak powstałe instrumenty do akompaniamentu, realizacji dźwięku podczas zabaw i zadań edukacyjnych, organizacji koncertów i przedstawień teatralnych;

- 5) wykonuje akompaniament do śpiewu, stosuje gesty dźwiękotwórcze (np. tupanie, klaskanie, pstrykanie, uderzanie o uda);
- 6) eksperymentuje i poszukuje dźwięków, fragmentów znanych melodii przy użyciu np. dzwonek, ksylofonu, fletu podłużnego, flażoletu – flecika polskiego;
- 7) gra melodie piosenek i utworów instrumentalnych, do wyboru: na dzwonekach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fleciku polskim lub innych.

5. Osiągnięcia w zakresie znajomości form zapisu dźwięku. Uczeń:

- 1) wyjaśnia różne formy zapisu dźwięków, muzyki, np. nagranie przy pomocy komputera, dyktafonu, telefonu, czy zapis przy pomocy notacji muzycznej;
- 2) zapisuje w zabawie z instrumentami perkusyjnymi dźwięki np. poprzez układ piktogramów, klocek rytmicznych, kolorów, liczb, czy obrazków; szyfruje, koduje, wykorzystuje utworzony zapis w zabawie;
- 3) korzysta z wybranego zapisu melodii w czasie gry na instrumencie: dzwonekach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie – fleciku polskim.

IX. Wychowanie fizyczne.

1. Osiągnięcia w zakresie utrzymania higieny osobistej i zdrowia. Uczeń:

- 1) utrzymuje w czystości ręce i całe ciało, przebiera się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonuje te czynności samodzielnie i w stosownym momencie;
- 2) dostosowuje strój do rodzaju pogody i pory roku w trakcie zajęć ruchowych odpowiednio na świeżym powietrzu i w pomieszczeniu;
- 3) wyjaśnia znaczenie ruchu w procesie utrzymania zdrowia;
- 4) przygotowuje we właściwych sytuacjach i w odpowiedni sposób swoje ciało do wykonywania ruchu;
- 5) ma świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń;
- 6) uznaje, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej, akceptuje sytuację dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu.

2. Osiągnięcia w zakresie sprawności motorycznych. Uczeń:

- 1) przyjmuje podstawowe pozycje do ćwiczeń: postawa zasadnicza, rozkrok, wykrok, zakrok, stanie jedno nogę, klęk podparty, przysiad podparty, podpór przodem, podpór tyłem, siad klęczny, skrzyżny, skulony, prosty;
- 2) pokonuje w biegu przeszkody naturalne i sztuczne, biega z wysokim unoszeniem kolan, biega w połączeniu ze skokiem, przenoszeniem przyborów np. piłki, pałeczki, z rzutem do celu ruchomego i nieruchomego, bieg w różnym tempie, realizuje marszobieg;

3) rzuca i podaje jednorącz, w miejscu i ruchu, oburącz do przodu, znad głowy, piłką małą i dużą, rzuca małymi przyborami na odległość i do celu, skacze jednonóż i obunóż ze zmianą tempa, kierunku, pozycji ciała, skacze w dal dowolnym sposobem, skacze przez skakankę, wykonuje przeskok zawrotny przez ławeczkę, naskoki i zeskokki, skoki zajęcze;

4) wykonuje ćwiczenia zwinnościowe:

a) skłony, skrętoskłony, przetoczenie, czołganie, podciąganie,

b) czworakowanie ze zmianą kierunku i tempa ruchu,

c) wspina się,

d) mocowanie w pozycjach niskich i wysokich,

e) podnoszenie i przenoszenie przyborów;

5) wykonuje przewrót w przód z przysiadu podpartego;

6) wykonuje ćwiczenia równoważne bez przyboru i z przyborem np. na ławeczce gimnastycznej;

7) samodzielnie wykonuje ćwiczenia prowadzące do zapobiegania wadom postawy.

3. Osiągnięcia w zakresie różnych form rekreacyjno-sportowych. Uczeń:

1) organizuje zespołową zabawę lub grę ruchową z wykorzystaniem przyboru lub bez;

2) zachowuje powściągliwość w ocenie sprawności fizycznej koleżanek i kolegów – uczestników zabawy, respektuje ich prawo do indywidualnego tempa rozwoju, radzi sobie w sytuacji przegranej i akceptuje zwycięstwo, np. drużyny przeciwnej, gratuluje drużynie zwycięskiej sukcesu;

3) respektuje przepisy, reguły zabaw i gier ruchowych, przepisy ruchu drogowego w odniesieniu do pieszych, rowerzystów, rolkarzy, biegaczy i innych osób, których poruszanie się w miejscu publicznym może stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa;

4) uczestniczy w zabawach i grach zespołowych, z wykorzystaniem różnych rodzajów piłek;

5) wykonuje prawidłowo elementy charakterystyczne dla gier zespołowych: rzuty i chwytty ringo, podania piłki do partnera jednorącz i oburącz w miejscu lub w ruchu, odbicia piłki, kozłowanie w miejscu i w ruchu, podania piłki w miejscu i w ruchu, prowadzenie piłki, strzał do celu;

6) układa zespołowe zabawy ruchowe i w nich uczestniczy, ma świadomość, iż sukces w takiej zabawie odnosi się dzięki sprawności, zaradności i współdziałaniu;

7) jeździ na dostępnym sprzęcie sportowym, np. hulajnodze, rolkach, rowerze, sankach, łyżwach.

X. Edukacja językowa. Język obcy nowożytny.

1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych dotyczących jego samego i jego najbliższego otoczenia, umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie następujących tematów:

1) ja i moi bliscy (rodzina, przyjaciele);

2) moje miejsce zamieszkania (mój dom, moja miejscowość);

- 3) moja szkoła;
- 4) popularne zawody;
- 5) mój dzień, moje zabawy;
- 6) jedzenie;
- 7) sklep;
- 8) mój czas wolny i wakacje;
- 9) święta i tradycje, mój kraj;
- 10) sport;
- 11) moje samopoczucie;
- 12) przyroda wokół mnie;
- 13) świat baśni i wyobraźni.

2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne, artykułowane wyraźnie i powoli, w standardowej odmianie języka:

- 1) reaguje na polecenia;
- 2) rozumie sens krótkich wypowiedzi, opowiadań, bajek i historyjek oraz prostych piosenek i wierszyków, szczególnie gdy są wspierane np. obrazkami, rekwizytami, ruchem, mimiką, gestami, dodatkowymi dźwiękami;
- 3) znajduje w wypowiedzi określone informacje.

3. Uczeń rozumie wyrazy oraz jedno lub kilkudzaniowe, bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. historyjki obrazkowe z tekstem, opowiadania):

- 1) rozumie ogólny sens tekstu, szczególnie gdy jest wspierany obrazem lub dźwiękiem;
- 2) znajduje w wypowiedzi określone informacje.

4. W zakresie wypowiedzi ustnych uczeń:

- 1) powtarza wyrazy i proste zdania;
- 2) tworzy bardzo proste i krótkie wypowiedzi według wzoru, np. nazywa obiekty z otoczenia i opisuje je, nazywa czynności;
- 3) recytuje wiersze, rymowanki, odgrywa dialogi, śpiewa piosenki – samodzielnie lub w grupie np. w realizacji małych form teatralnych;
- 4) używa poznanych wyrazów i zwrotów podczas zabawy.

5. W zakresie wypowiedzi pisemnych uczeń:

- 1) przepisuje wyrazy i proste zdania;
- 2) pisze pojedyncze wyrazy i zwroty;

3) pisze bardzo proste i krótkie zdania według wzoru i samodzielnie.

6. W zakresie reagowania uczeń:

- 1) reaguje werbalnie i niewerbalnie na polecenia;
- 2) przedstawia siebie i inne osoby – mówi np. jak się nazywa, ile ma lat, skąd pochodzi, co potrafi robić;
- 3) zadaje pytania i udziela odpowiedzi w ramach wyuczonych zwrotów;
- 4) stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe (np. wita się i żegna, dziękuje, prosi, przeprasza);
- 5) wyraża swoje upodobania.

7. W zakresie przetwarzania tekstu uczeń nazywa w języku obcym nowożytnym

np. osoby, zwierzęta, przedmioty, czynności – z najbliższego otoczenia oraz

przedstawione w materiałach wizualnych i audiowizualnych.

8. Uczeń:

- 1) wie, że ludzie posługują się różnymi językami i aby się z nimi porozumieć, warto nauczyć się ich języka;
- 2) posiada podstawowe informacje o krajach, w których ludzie posługują się danym językiem obcym.

9. Uczeń potrafi określić, czego się nauczył, i wie, w jaki sposób może samodzielnie

pracować nad językiem (np. przez oglądanie bajek w języku obcym nowożytnym, korzystanie ze słowników obrazkowych i gier edukacyjnych).

10. Uczeń współpracuje z rówieśnikami w trakcie nauki.

11. Uczeń korzysta ze źródeł informacji w języku obcym nowożytnym (np. ze słowników obrazkowych, książeczek), również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.

XI. Edukacja językowa. Język mniejszości narodowej lub etnicznej.

1. Świadomość własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. Uczeń:

- 1) dostrzega i rozumie wartość swego języka ojczystego, ma świadomość swojej tożsamości narodowej lub etnicznej;
- 2) poznaje elementy przyrody, kultury materialnej i duchowej mniejszości narodowej lub etnicznej, do której należy;
- 3) poznaje elementy historii mniejszości narodowej lub etnicznej, do której należy.

2. Kształcenie językowe. Uczeń:

- 1) uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji;
- 2) czyta ze zrozumieniem teksty literackie oraz informacyjne;
- 3) wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście;

- 4) wyszukuje w tekście potrzebne informacje i w miarę możliwości korzysta ze słowników i encyklopedii przeznaczonych dla dzieci na I etapie edukacyjnym;
- 5) zna formy użytkowe: życzenia, zaproszenie, zawiadomienie, list, notatka do kroniki;
- 6) zna i stosuje formy grzecznościowe w kontaktach międzyludzkich;
- 7) tworzy w formie ustnej i pisemnej kilkuzdaniową wypowiedź, krótkie opowiadanie i opis, list prywatny, życzenia, zaproszenie;
- 8) dobiera właściwe formy komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych;
- 9) przejawia wrażliwość estetyczną w wypowiedziach inspirowanych twórczością dla dzieci, tworzy, przekształca i rozwija swoje wypowiedzi;
- 10) uczestniczy w rozmowach: zadaje pytania, udziela odpowiedzi i prezentuje własne zdanie;
- 11) poszerza zasób słownictwa, czytając teksty literackie oraz inne teksty kultury;
- 12) zna alfabet: rozróżnia litery, głoski, znaki fonetyczne; dzieli wyrazy na sylaby; oddziela wyrazy w zdaniu, oddziela zdania w tekście i poprawnie je zapisuje (zgodnie z elementarnymi zasadami ortografii i interpunkcji);
- 13) pisze czytelnie i estetycznie;
- 14) przepisuje teksty, pisze z pamięci i ze słuchu; w miarę swoich możliwości samodzielnie realizuje pisemne zadania domowe.

3. Kształcenie literackie i kulturowe. Uczeń:

- 1) w tekście literackim wybiera określone fragmenty, określa czas i miejsce akcji, wskazuje głównych bohaterów;
- 2) czyta i recytuje, z uwzględnieniem interpunkcji, intonacji, akcentów, poprawnej wymowy;
- 3) wykorzystuje teksty literackie do tworzenia własnych wypowiedzi;
- 4) czyta wskazane teksty literackie i wypowiada się na ich temat.

XII. Etyka.

1. Osiągnięcia w zakresie rozumienia podstawowych zasad i pojęć etyki. Uczeń:

- 1) ma świadomość, że jako człowiek posiada swoją niezbywalną godność oraz że wszystkie inne osoby posiadają taką godność;
- 2) odkrywa wolność jako wartość przypisaną osobie, także osobie w jego wieku;
- 3) dostrzega, że granice jego wolności wytycza godność i dobro innych osób, np. z kręgu rodziny, klasy, rówieśników;
- 4) odkrywa, że jego wybór rodzi konsekwencje, które dotyczą jego samego;

- 5) dostrzega, że każdy powinien brać odpowiedzialność za swoje wybory;
- 6) dostrzega, że lepiej poznać siebie, bardziej się rozwija i czerpie szczęście w relacji z innymi osobami niż w samotności;
- 7) odkrywa, że współtworzy różne wspólnoty osób, np. rodzinę, klasę, państwo;
- 8) ma świadomość, że każdej osobie ludzkiej, także jemu, należy się szacunek, że szacunkiem należy obdarzać także wspólnoty osób – rodzinę, klasę, naród (ojczyznę), w tym wspólnotę religijną – a także symbole tych wspólnot;
- 9) określa, co jest dobre, a co jest złe, w otaczającym go świecie i w świecie poznawanych tekstów oraz podaje uzasadnienie swojego zdania;
- 10) odróżnia szczęście od doraźnie odczuwanej przyjemności i poznaje, że dobro jest źródłem szczęścia własnego oraz innych osób;
- 11) odkrywa, że wspólnota osób której jest członkiem, ustanawia swoje zasady (normy) i oczekuje ich respektowania.

2. Osiągnięcia w zakresie stosowania poznanych zasad. Uczeń:

- 1) szanuje godność każdej osoby ludzkiej oraz swoją, wyraża swoim komunikatem werbalnym i niewerbalnym;
- 2) uwzględnia coraz częściej godność i dobro innych osób, podejmując decyzję o działaniu;
- 3) wyraża szacunek wobec osób, wspólnot osób oraz ich symboli w sytuacjach codziennych i uroczystych, przejawiając właściwe zachowanie;
- 4) wchodzi w relacje z innymi osobami (rówieśnikami, nauczycielami), szanując to, co jest wartością dla nich i nazywając to, co jest wartością dla niego;
- 5) naśladuje i przyjmuje jako własne zachowania dobre na podstawie doświadczeń ze świata realnego oraz przykładów płynących z tekstów literackich, filmów i innych źródeł;
- 6) przestrzega zasad obowiązujących we wspólnocie osób, której jest członkiem.